

DIPLOMADOLGOZAT

Tóth Tifani
Emberi erőforrás tanácsadó

Budapest
2023

**Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Budapest Campus
Emberi Erőforrás Tanácsadó Szak**

PÁLYAORIENTÁCIÓ AZ ÓVODÁBAN

Belső konzulens:

Dr. Visztenvelt Andrea
Adjunktus

Készítette:

Tóth Tifani
DN1U0Z
Nappali tagozat

**Intézet/Tanszék:
Tanszék**

VFGI Humántudományi Szakképzési

**Budapest
2023**

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	4
2. Szakirodalmi áttekintés	6
2.1. A pályaorientáció előzményei	6
2.2. A pályaorientáció.....	6
2.2.1. A pályaorientáció fontossága	8
2.3. A pályaorientáció a köznevelésben régen és napjainkban	10
2.4. Pályaorientáció az óvodában	11
2.5. Pályaorientációs elmélet: Donald E. Super fejlődépszichológiai elmélete.....	13
3. Az óvodás gyermek	15
3.1. Az óvodás korosztály jellemzése	15
3.2. Az óvodás korosztály pszichológiai megközelítésből.....	16
3.3. Az iskolaérett gyermek	17
3.4. A gyermeki játék.....	18
3.5. A játékfajták bemutatása	20
4. Az óvoda	22
4.1. Az óvoda, mint a szocializáció másodlagos színtere.....	22
4.2. Az óvoda dokumentumai	23
4.3. A csoportszoba bemutatása és felszerelése	23
5. Kutatásom bemutatása	25
5.1. Kutatásom célja	25
5.2. Kutatásom módszerei	25
5.2.1. Strukturált interjú	25
5.2.2. Leltár	26
5.2.3. Helyi Pedagógiai Program elemzése	26
5.3. Az általam felállított hipotézisek	26
5.4. Kutatásom elemzése.....	26
5.4.1. Az első kutatás	26

5.4.2.	A második kutatás.....	33
5.4.3.	A harmadik kutatás	45
5.5.	A hipotézisek megválaszolása	48
5.5.1.	Első hipotézis	48
5.5.2.	Második hipotézis	48
5.5.3.	Harmadik hipotézis	49
6.	Összefoglalás.....	50
	Irodalomjegyzék	52
	Mellékletek.....	56
	Függelékek.....	65

1. Bevezetés

A diplomadolgozatom témáját az alapszakos végzettségem és az elmúlt másfél évben tanultak inspirálták. 2021-ben óvodapedagógusként végeztem a Károli Gáspár Református Egyetemen, ahol rendszeres szakmai gyakorlaton vettem részt, ezáltal alkalmam volt betekintést nyerni az óvodai élet mindennapjaiba. Az alapszakon töltött éveim alatt három különböző óvodában tevékenykedtem, ahol megfigyeltem az óvodapedagógus munkáját, az általuk tartott irányított tevékenységeket és a gyermekek szabad játékát egyaránt. Észrevettem, hogy az utóbbi két tevékenységi formában jelen van a pályaorientáció, de semmiképpen sem tudatos formában. Mivel a gyermekek cselekvésére jellemző az utánzás, így játékaikban, főleg a szerepjátékaikhoz, az őket körülvevő környezetükből merítenek ötletet, amelyhez az óvoda játékeszközei felhasználhatókat az általuk megvalósítandó szerephez. Az óvodapedagógus az irányított tevékenységeit az adott évszakhoz, ünnepekhez vagy akár jelentős eseményekhez köti, így akaratlanul is említésre kerül egy szakma vagy a szakma helyszíne, viszont nem pályaorientációs célzattal. Tapasztalataim alapján levonható az a következtetés, hogy az intézményekben előszeretettel szerveznek projektheteket a gyermekek számára (közlekedés hete, víz világnapja, Föld napja) mely a véleményem szerint a szakmák megismerésére alkalmas lehetne.

Jelenlegi tanulmányaim folyamán fogalmazódott meg bennem az a gondolat, hogy igen is érdemes minél korábban elkezdni a pályaorientációval tudatosan foglalkozni, beleépíteni a mindennapokba, akár már óvodáskorban is. Szükségesnek tartom a nagycsoportos gyermek tudásának a bővítését a pályaismerettel kapcsolatosan, hiszen általában csak a környezetében lévő személyek munkájáról rendelkezik néhány alapszintű ismerettel. Nyilván kevés az olyan gyermek, aki már óvodás éveiben határozott elképzeléssel bír a jövőjével kapcsolatosan, így fontos, hogy az óvodás, kiemelten a nagycsoportos korosztály megkapja a pályaorientációt, mint humánszolgáltatást, így a későbbiekben sikeresebben alkot önmagáról képet és megkönnyíti a későbbi pályaválasztást is. Mindenképpen a gyermek életkorához és egyéni adottságaihoz igazítva érdemes az ilyesfajta törekvéseket megvalósítani.

A vizsgálatom alapját a szakirodalmi áttekintés szolgáltatja. Az első fejezetben röviden bemutatom a pályaaorientáció fogalmának kialakulását Magyarországon, majd tisztázom a pályaaorientáció szó jelentését. Említésre méltó, hogy jelenleg a pályaaorientáció a köznevelésben, azon belül az iskolában és az óvodában miképp jelenik meg. Az utóbb felsoroltak mellett Donald E. Super fejlődépszichológiai elmélete, azon belül a vizsgált korcsoport említésre, továbbá kifejtésre kerül.

A második fejezetben az óvodás korosztály fejlődési szakaszait elemzem, emellett az iskolaérett korosztály sajátosságait helyezem előtérbe. Ezeken kívül nem maradhat említés nélkül a gyermeki játék fejlődésének és jellemzésének ismertetése.

A harmadik fejezet a szocializáció másodlagos színteréről, az óvodai dokumentumok vizsgálatáról, ezeken túl az óvoda csoportszobájának felosztásáról és a játékfajták csoportosításáról szól.

A negyedik fejezetben fejtem ki bővebben a kutatásomat, melynek középpontjában a pályaaorientáció és az iskolaérett óvodás korcsoport kapcsolata kerül részletesebb vizsgálatra. Az első feltételezésem elemzésénél érdekesnek gondoltam interjút készíteni az óvodapedagógusokkal, mert elsősorban ők vannak jelen a gyermekek életében nap, mint nap, így ők azok, akik a legjobb hitelességgel tudnak visszajelzést adni a gyermekek szükségleteiről és az érdeklődési köreikről, melyek fontosak lehetnek a jövőbeli pályaaorientációjukhoz. A második feltételezésem bebizonyítását az óvodai csoportszobák játékeszközeinek a felmérésével valósítom meg, hisz tény, hogy szakmákhoz köthető játékeszközök megtalálhatóak az óvodákban, bár nem a pályaaorientáció miatt. Emellett az általam kiválasztott és megtekintett óvodák Helyi Pedagógiai Programjukat is megvizsgáltam, oly módon, hogy a pályaaorientációhoz köthető kulcsszavakat kerestem bennük, így az utolsó hipotézisemre is választ kapok, mely szerint a dokumentumok nem tartalmaznak a pályaaorientációhoz köthető részeket.

2. Szakirodalmi áttekintés

2.1. A pályaorientáció előzményei

A 20. század első felére a társadalmi mozgalmak, a forradalmak és a gazdasági fejlődés jellemző, melyeknek kialakulásában az első és a második világháború és az ipari forradalom vett részt. A kor emberének szembesülni kellett azzal, hogy átalakult a társadalmi munkamegosztás, ennek hatására új szaktevékenységek jelentek meg, így az átlagember ismerete kevésnek bizonyult. A tájékoztatás és a tájékozódás szükségessé vált, ennek hatására létrejött a pályaválasztási tanácsadás. (Szilágyi, 2005)

1948-tól beszélünk kommunista diktatúráról Magyarországon, mely 40 évig korlátok közé szorította a magyar társadalmat. A diktatórikus időszakban megszűnik az egyéni döntéshozatal önmagával kapcsolatosan és annak igénye is. Az iskolákban pályaválasztás helyett pályairányításról beszélnek, így a pályaválasztásnak a szervezeti, a szakmai követelményei abbamaradtak. Az akkori hatalom 1960-ban, az 1956-os forradalom hatására a pályairányítás, illetve a pályaválasztás megoldására törekedett. A pályaválasztás feladata, hogy előtérbe kerüljenek a személyes értékek, vagyis megjelenik az individuális érdek, hogy a képesség fejlesztése, a tehetség alakítása hozzájáruljon a társadalom elvárásaihoz. Szükségessé vált egy olyan társadalmi szervezet, mely a pályaválasztási tanácsadás sikeresebb működését idézi elő, ennek céljából megalakult az Országos Pályaválasztási Tanács. Ebben az időszakban a pszichológus szakemberek feladatává vált a tanácsadás, mivel nem igazán értett más ehhez a tevékenységi formához. 1969-ben az Országos Pályaválasztási Tanács a Munkaügyi Minisztériuma újra gondolja a központi szabályokat, ennek hatására megalakul az iskolai pályaválasztási rendszer, ezáltal az iskolák egy olyan személyt alkalmaztak, aki a pályaválasztással foglalkozott. Összefoglalva Magyarországon és Európában a 70-es évek hozzák létre a pályaválasztás gyakorlatát megalapozó pályalélektanát. (Szilágyi, 2005)

Jelenleg Magyarországon a pályaorientációs szolgáltatások a rendszerváltás előtti időszakban kialakult gyakorlatát őrizte meg, mind a szellemiségében, a konkrét elérhetőségében és a szolgáltatástartalmában egyaránt. (Borbély - Pecze – Gyöngyösi - Juhász, 2022)

2.2. A pályaorientáció

Az 1990-es évektől kezdve a hazai és a nemzetközi szakirodalmakban már nem a pályaválasztás fogalmát használják, hanem a pályaorientáció kifejezést, mely az egész életpálya megtervezését tartja szemelőt. (Kenderfi, 2012)

A pályorientáció egy interdiszciplináris tudomány, mert tartalmi szempontból pszichológiát, közgazdasági, jogi és munkatudományi ismereteket egyformán tartalmaz. A pályorientációról különbözőképpen gondolkoznak a hazai szakmai köztudatban lévők. Sokan közülük a pályaválasztás szót használják a pályorientációra vagy a szakmai orientációval keverik össze. Ám úgy gondolják, hogy a pályorientáció egyfajta ismeretszerzés annak a céljából, hogy a fiatalok tudatosan tervezzék meg a pályájukat. (Kenderfi, 2012) Lényeges eleme a saját magunk megismerése, hogy képesek legyünk az öndefiníció megalkotására. Az egyén személyiséggé válásának folyamata során megvalósul az önismeret és vele együtt az énkép, az önmegvalósításra való tendencia is. Akkor beszélhetünk kialakult énképről, ha az egyén a jövőjének és a lehetőségeinek a mikéntjéről elmélkedik. (Mangné, 2020)

Az önismeret, a reális énkép, az önértékelés kérdése, az aktuális képzési rendszer és a gazdasági-társadalmi elvárások társulnak a pályorientáció fogalomköréhez. A folyamat mentén a személynek erősségei, korlátjai, motivációi határozzák meg a továbbtanulás irányait, melyet meghatároz az aktuális képzési rendszer és befolyásol az a tudat, hogy a választása egész életére kihat. (Borosán, 2011) Ezek alapján a pályorientáció egy olyan folyamat, mely döntések meghozatalából áll. (Kenderfi, 2012) Nem köthető egy adott időponthoz, hiszen az egész életet végig kell kísérnie. (Mangné, 2020)

Napjainkban a pályorientáció és a pályaválasztás fogalmai szinonimaként vannak jelen a köztudatban. A pályorientáció egy kívülről érkező segítség és támogatás, melynek célja, hogy az egyén képes legyen később az autonóm döntéshozatalra. A segítő lehet egy pedagógus vagy egy segítő szervezet, aki/akik nem hagyják figyelmen kívül azokat a személyeket (család, barátok), akik befolyást gyakorolnak az egyéni választásra. A pályaválasztás vagy az életpálya-menedzsment magára a folyamatra koncentrál. Egy tartós folyamatról beszélünk, mely során az egyén minden életkorában, életpontjában feltérképezi saját képességeit, kompetenciáit, érdeklődési területeit és ezek ismeretével képessé válik megfelelő döntést meghozni, mind oktatásban, képzésben vagy foglalkoztatásban. (Borosán, 2011) A releváns pályadöntés meghozatalában az érdeklődési irányok és a kompetenciák mellett a munkamód és az értékek is döntő szereppel bírnak.

A tanulók többsége az érdeklődésük alapján választ egy képzést, felsőoktatási szakot vagy szakmát. Iskolás korbán az érdeklődés a szabadidős vagy társas tevékenységhez, a hasznos hobbikhoz, a tantárgyakhoz és a tudományterületekhez köthető. A pályadöntés meghozatalában az általunk választott terület értékeit fel kell tárnunk, meg kell győződünk róla, hogy az azonosul a saját értékeinkkel és a szociokulturális közegünk értékeivel egyaránt. A munkamód a tanulás és a minőség minőségi mutatója, melyek ismertetik, hogy az egyén milyen környezetben és társas közegben szeret a legjobban munkát végezni. A munkamód közé soroljuk a munkatempót, a munkavégzés ritmusát, az önállóságot, a célszerűséget, a pontosságot, a monotontúrát, a gondosságot vagy a fáradékonyságot. A kompetenciát a személyiség motívum és tudásrendszere összessége alkotja. A kompetencia négy típusra bontható a személyes, a szociális, a kognitív és a speciális kompetenciára, mellettük a személyiség alapsziszteme még szokásokból, kulcskompetenciákból, alapszisztemekből, alapszisztemből és alapszisztemből tevődik össze, ilyenek lehetnek az alkalmazkodás, az együttműködés vagy az önkifejezés. Az egyéni kompetenciák felmérése oly módon segít a pályaválasztásban, hogy megmutatja az egyén erősségeit és a gyengeséget, a fejlődési területeit. (Török, 2017) Sikeres pályaválasztásról beszélünk, ha az egyén megtudja önmagát valósítani és úgy érzi, hogy a társadalom számára hasznos az általa kiválasztott pályán továbbá szakmában. Fontos megemlíteni, hogy elengedhetetlen az ösztönzők és a kompetenciák kialakítása a személyekben, melyek lehetővé teszik az egyént a megvalósításra. (Borosán, 2011)

2.2.1. A pályaaorientáció fontossága

Az Európai Parlament és Tanácsa 2006. novemberi határozata kimondja, hogy az oktatási intézmények feladatai közé tartozik a pályaaorientáció és az egész életen át tartó tanulási stratégiákkal való foglalkozás. Manapság kitolódik a szakmaválasztás és a családalapítás, így az emberi életút kiszámíthatatlanná vált. A tanulás nem ér véget az intézményes kereteken történő oktatáson belül, hanem kitolódik az ember élete végéig. Szükségessé válik az egyéni készségek fejlesztése és a megújulása. A megújulásnak köszönhetően az egyének többségére jellemző a továbbképzéseken, a foglalkozásokon, a szakképzéseken, a felsőoktatásokban való részvétel és a munkanélküliség elhagyása. A mai társadalmi-gazdasági hatásrendszer a mobilitás lehetőségét kínálja fel, de igényli az egyének saját tanulási és szakmai pályafutásuk széleskörű földrajzi tudását. Ilyen esetben a pályaaorientáció egy eszköz lehet, mellyel a személy sikeresebben tudja kielégíteni a munkaerőpiaci szükségleteit.

Ha a pályaorientáció és a felnőttkori tanulás előtérbe kerül az oktatási intézményekben, akkor az egyén a foglalkoztatásban társadalmi és gazdasági előnyökhöz juthat. Jelenleg nem tulajdonítanak elég figyelmet a pályaorientációra az iskolák, inkább osztályfőnöki órákon foglalkoznak vele és az adminisztratív előkészületekre fektetnek hangsúlyt. Nem foglalkoznak személyiségfejlesztési feladatokkal, így a tanuló hosszú távú sikere, a munkaerő-piaci lehetősége és akár a társadalmi mobilitása visszaeshet. (Borosán, 2011)

Európa 2020-as stratégiai célkitűzése az egyének felkészítése a munka világába, ehhez viszont igénybe veszi a pedagógiai-pszichológia típusú pályaorientációs szolgáltatásokat. (Mangné, 2020)

2.3. A pályaorientáció a köznevelésben régen és napjainkban

1995-ben kiadták a Nemzeti Alaptantervet (NAT), melyben már törvényesen megfogalmazták a pályaorientáció fogalmát. A 130/1995. (X. 26.) Kormányrendeletben tíz műveltségi területhez vonatkozva került sor megvalósítandó változtatásra. A tíz műveltségterületbe beletartozik az „Életvitel és gyakorlati ismeretek”, mely nem csak a technikát és a háztartásismeretet tartja relevánsnak, hanem a pályaorientációt is. A dokumentum pályaorientációs követelménymoduljaiban helyet kapnak az eredményes pályaválasztás pszichés összetevői, a pályaismeret és a munkaerőpiaci tájékozódás, a tanulók pályaválasztásának segítése az önismeret és a pályaismeret tapasztalat útján, a vágyak és a realitás összehangolása mentén. (Kenderfi, 2012)

A 2003-ban bevezetésre kerülő NAT már a kulcskompetenciák fejlesztésére fekteti a hangsúlyt. A kilenc kulcskompetencia közül a „Felkészülés a felnőtt lét szerepeire” tartalmazza a pályaorientáció témakörét. 2007-ben a NAT módosításával tovább erősödnek a kulcskompetenciák fejlesztése, emellett szerepel az egész életen át tartó tanulás fogalomköre is (202/2007. (VII. 31.) Korm. rendelet). (Kenderfi, 2012)

Az 1995-ben jóváhagyott NAT és a későbbi módosított dokumentumban (2003, 2007) a pályaorientáció jelentős fejlesztési területként szerepel bennük, bár a megfogalmazott pedagógiai feladatok kivitelezéséhez ez idáig még nem köthető végrehajtási intézkedés és megfelelő erőforrás. A gyakorlati megvalósításra kevés iskolában került sor, hiszen sem az iskolairányítás, sem a pedagógusok nem kapnak rá megfelelő támogatást a valós pályaorientációs kompetenciafejlesztésre. (Borbély-Pecze - Gyöngyösi - Juhász, 2022)

A hatályos szakképzési törvény (2011. évi CLXXXVII) megfogalmazza az életpálya-tanácsadás fogalmait, mely szerint az alapfokú iskolai oktatást nyújtó intézménynek a szakképző iskolának, az iskolafenntartónak, a gazdasági kamarának, a munkaadói és munkavállalói érdekképviselőknek, a megyei fejlesztési és képzési bizottságnak, valamint a nemzeti foglalkoztatási szervnek az élet-pálya tanácsadás feladatainak a kezelésében hozzá kell járulniuk. (Borbély-Pecze - Gyöngyösi - Juhász, 2022)

A középfokú intézet feladata, hogy a diákokat felkészítse a munkavilágára és a pályaorientáció, ám az alapfokú intézet ennél bonyolultabb feladatokkal rendelkezik. Az általános iskola célja, hogy olyan kulcskompetenciákat sajátítsanak el a diákok, melyeket tudnak hasznosítani a munka világában és elmélyítik a tanulás iránti motivációjukat.

Az óvodai nevelés egyik célja, hogy felkeltsék a gyermekben a tanulás vágyát és a közösségi életben való részvétel pozitív énképet formáljon a gyermekben. (Takács, 2020)

2.4. Pályaorientáció az óvodában

A pályaorientációt legtöbbször az általános és a középiskola végén meghozott döntéssel azonosítanak, ám ennél sokkal összetettebb tevékenységről beszélhetünk. A pedagógusok tudása átalakult és kibővült a pályaorientációt támogató szerep kapcsán, hiszen nem csak egyszeri döntés meghozatalában kell segíteniük, hanem a pályaorientáció folyamatában vesznek részt. Mivel a pályaorientáció egy folyamat, ezért az egyént az óvodás korától megkezdve az aktív munkás éveinek a végéig kell, hogy kísérje. (Borsné, 2021)

A pálya az egyén egész életén át tartó folyamata, mely az egész életét végig kíséri, így érdemes minél fiatalabb kortól foglalkozni a témával. Minél több szakmát ismer meg a gyermek, annál könnyebben tud a későbbiekben közülük eredményesen választani, ezáltal sikeresebben körvonalazódik benne, hogy mit részesít előnyben a munkavégzés kapcsán. Cél, hogy tinédzserként vagy felnőttként a saját munkaigényei számbavétele alapján döntsön. (Nastiti - EPurwanta, 2019)

A pályaorientációs folyamatban az óvoda nem kap szerepet a köznevelési intézmények közül. Nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt a tényt, hogy a szabad játék során számos lehetőség rejlik a szakmák megismerésére, például konstruáló játék, építő játék, szerepjáték, drámajáték, funkció játék, szabályjáték. A lányok és a fiúk egyaránt érdeklődnek a szakmák felé, amikor a fiúk építenek, a lányok fodrászos játékot játszanak vagy mindkét nemnél kedvelt az éttermes, boltos, orvosos játék. Nem csak a szabadjáték alkalmával, hanem egy irányított tevékenység során is nyílhat alkalom a foglalkozások megismerésére. (Borsné, 2021)

Az óvoda nevelési céljai közé tartozik, hogy segíti a gyermek személyi fejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek a kibontakozását. A sikeres pályaválasztás alapjai közé tartozik, hogy a személy megfelelő önismeretet és pályaismeretet szerezzen. (Borsné, 2021)

Az óvodai élet mindennapjaiban és tevékenységformáiban rendszeresen megmutatkozik pályaorientációs tartalom. A pályaorientációs tevékenységek az óvodai élet mindennapjainak a részévé válhat és a jó óvodapedagógus kihasználja az erre alkalmas lehetőségeket a nap folyamán, ezáltal képes játékos formában segíteni a gyermeknek a szakmai érdeklődéseknek, személyiségének fejlődését. (Borsné, 2021)

Az óvodában minden csoportnak a csoportnaplójában helyet kap egy hetirend, melyet az óvodapedagógusok állítanak össze az év elején és a szülők számára is elérhető. A hetirend lényegében összefoglalja, hogy egy adott nap melyik tevékenységi területre összpontosítanak (például a hétfő a külső világ tevékeny megismeréséről szól). Borsné Horváth Edina véleménye szerint, ha a pedagógusok az irányított tevékenységeket ötletesen vegyítik a szakma ismerettel, akkor a gyermekek az óvoda végére számottevően jobb pályaismerettel rendelkeznek. Ha az óvodapedagógus figyeli a gyermekek szabad játéktevékenységét és bele is kapcsolódik, akár képes összekötni azokat a szakmákkal, olyan tudást képes átadni a gyermekeknek, mely segítséget nyújthat a gyermekek későbbi pályaválasztásában. (Borsné, 2021)

A gyermekeket már óvodás korbán érdekli, hogy mivel foglalkoznak a szüleik, elkezdenek álmokat szőni a jövőjükkel kapcsolatosan és ezeket a lehetőségeket érdemes kihasználni arra, hogy bővítsük a gyermekek pályaismeretét. (Borsné, 2021)

A gyermekek játékaiban megjelenik a szerepjáték, melyben a felnőttek szakmáit dolgozzák fel. A nagycsoportos gyermekek játékaira jellemző inkább a tartalmas szerepjáték a korukból adódóan. A játékukban a legszámottevőbb tény, hogy a gyermekek ismerkednek korunk szakmaival, mely segíti, hogy a későbbiekben a számukra élvezetes, örömteli pályát válasszanak. (Borsné, 2021)

2.5. Pályaorientációs elmélet: Donald E. Super fejlődépszichológiai elmélete

A pályafejlődés kutatásában nem szentelnek kellő figyelmet a gyermekkori pályafejlődés sajátosságainak feldolgozására, ezzel szemben a pályafejlődésnek fontos eleme a gyermekkor fejlődési szakasza. A kisiskolás korban kialakuló énkép akár összefonódhat a pályafejlődéssel. A középcsoportos gyermek (4-5 éves) valós tudást birtokol a foglalkozások területén, és képes különbséget tenni közöttük nemi szerepek alapján. Az általános iskolások érdeklődését a foglalkozások iránt még befolyásolják a nemi sztereotípiák, ellenben az életkor előre haladtával reális karriercélokat tűznek ki maguknak. (Török, 2017)

A kutatók többségének a véleménye alapján Donald. E. Super fejlődépszichológiai elmélete fejezi ki a legjobban a pályaválasztás fogalmát. (Fazekas, 2009) Super pályaeérettségi elméletében (1968) azokat a háttérinformációkat vizsgálta, melyek befolyásolják a pályaválasztás döntését. Az elméletének az alapja szerint akkor beszélhetünk kialakult pályaeérettségről, ha a személy képes önálló, valós döntések meghozatalára pályaválasztással kapcsolatosan és az adott fejlődési szakaszban lévő feladatokkal képes megküzdeni. (Mangné, 2020) Super úgy gondolja, hogy a pályaválasztás fogalmát a pályafejlődés fogalmára kell cserélni. A pályafejlődés fogalma alapján a fejlődés egy egész életet átfogó folyamat, mert a pályafejlődés és a szakmai fejlődés nem egy döntés alapján valósul meg, hanem az egyének minden életkori szakaszukban hoznak döntéseket a pályájukkal kapcsolatban, így Super különböző életszakaszokra bontja a folyamatot. (Fazekas, 2009)

Super elméletében öt fő stádiumot különböztet meg, melyeket további alfázisokra bont. Az öt fő stádium: növekedés stádiuma (születéstől 14 éves korig), a felfedezés stádiuma (15 és 24 éves kor), a megállapodás stádiuma (25-44 éves kor), a fenntartás stádiuma (45-64 éves kor), a hanyatlás stádiuma (65 éves kortól). (Szilágyi, 2007)

Diplomadolgozatomban csak az első stádium kerül részletesebb kifejtésre, mert az óvodás gyermek a növekedés stádiumába tartozik. A növekedés stádiuma a születéstől 14 éves korig tartó szakaszában az önmegfogalmazás fejlesztése a cél, melyben a családnak, az iskolának, továbbá azoknak személyeknek van benne szerepük, akikkel gyakran találkozik a gyermek. Az első szakaszban a szükségletek és a fantázia kerül előtérbe. A növekedési stádium három alfázisra bontható.

Az első alfázis, a fantázia fázisa, 4 és 10 éves kor között van: elsődleges a gyermek számára a szükségletek kielégítése és a fantáziáját felhasználva szerepeket játszik el. A második alfázis az érdeklődés (érdek) fázisa 10 és 12 év kor között zajlik: a kíváncsiság dominál a tetteikben és a tevékenységeikben. A harmadik alfázis a képességek fázisa 13 és 14 éves kor között történik: a gyermek terveiben, szakmai és a pályaelképzeléseiben a képességek fontossága nő. (Szilágyi, 2007)

„A pályaegettség öt dimenziója a Super-i elmélet szerint a pályaválasztás felé valóirányultság, a szakmai információgyűjtés, a következetes orientáció, az érdeklődés és a reális attitűdök végleges kifomálódása, ami által az egyén és a foglalkozás illeszkedése is megtörténik.” (Fazekas, 2009, 245. old.)

3. Az óvodás gyermek

3.1. Az óvodás korosztály jellemzése

Az óvodás gyermek (3-6) a fejlődésének új szakaszába kerülésével önállóbbá válik, új cselekvéseket tesz magáévá és mozgásigénye megnövekszik. Testalkatára a hengeres forma jellemző, a rövid végtagokkal, és a testarányához képest nagyobb fejjel rendelkezik, ám 6 éves korára a gyermek teste látványosan megnyúlik és arányosabbá válik. Mozgása összerendezettebb, járása biztonságosabb és komplex mozdulatok végrehajtására képes. Ebben a szakaszban kézfeje csontosodik, általa tud finom mozgást igénylő tevékenységeket végrehajtani. A gyermek rengeteg információ befogadására képes, mely az elején önkénytelen, később tudatos formában történik. Az első emlékeit, amiket fel tud idézni az a 3-4 éves korából eredeztethetők. A gyermek gondolkodása nem önálló pszichikus cselekvés, hanem még összekapcsolódik más megismerési folyamatokkal is. Freud elmélete szerint az óvodás a genitális szakaszban él, és képes felismerni a két nem közti eltérést. Erikson szerint a gyermek fokozatosan leválik a szülőtől, önszabályozásra törekszik, kialakul a lelkiismerete és a bűntudat. Kikerül a szűk családi környezetéből, ahol 3 éves koráig élt, és lassacskán egy új közösség részévé válik. (Bányász, 2008) A gyermek nézelődik, kérdéseket tesz fel, beszélget másokkal, csak hogy jobban megismerje az őt körülvevő világot. Pszichológiai megközelítésből a gyermek tapasztal, utánoz és azonosít. Az utánzás segítő szerepet tölt be a gyermek életében, általa képes megérteni a világot. A gyermek utánozza egyes játékaiban a kutyát, az oroszlánt, az óvó nénit, az orvost meg a beteget, a vevőt meg az eladót, a kalauzt, a sofőrt, a pilótát. Három éves korban viselkedés mintát utánoz a gyermek például mozdulatokat, mimikát, hanghordozást és szavakat. Az utánzás célja, hogy a gyermek hasonuljon az általa kiválasztott személyhez, ezáltal teljesül ez a vágya és egyben feszültséget vezet le. Az utánzott egyéneket a közeli környezetéből választja ki, ilyenek lehetnek a szülők, testvérek. Sémákban gondolkodik, azaz felidéz egy már megélt szituációt, amiben jelenleg van és annak megfelelően fog cselekedni, mint a már megélt helyzetben. Míg a felnőttek számára könnyű egy helyzetben többféle szempontot figyelembe venni, addig az öt és hét éves korú gyermekeknek ez nehézséget okoz, ezért csak egy nézőpont által döntenek. Ezt a fajta gondolkodást centrálásnak nevezik. (Mérei - V. Binét, 2006)

3.2. Az óvodás korosztály pszichológiai megközelítésből

A kognitív fejlődési kutatásokat életpálya szemlélettel közelítik meg, mely az ember életének a korszakait ismerteti. A modern fejlődéslélektani kutatásoknak az alapját Piaget elmélete határozza meg. Az óvodás gyermek Piaget elmélete alapján Műveletek előtti szakaszba tartozik (2-7,8 év). Piaget a műveletet fejben végrehajtott, mentális és megfordítható cselekvésként fogalmazza meg. (Oláh, 2006) Ebben a szakaszban a gyermek gondolkodása gyakran hibás, mert elmélkedésük gátolt, de ezen gátlások megszüntetését a folyamatos tanulás oldja meg. A téri változások gyakran megtévesztik és összezavarják a gyermek elméjét. (Turner, 1997) A művelet előtti periódust három alszakaszra bontja. Az első alszakasz 2-4 éves korig tart, ahol a szimbolikus funkció, vagyis a reprezentáció képesség alakul ki a gyermeki fejlődés során. A reprezentáció képesség a megismerést formálja át minőségileg. A második alszakasz 4-6 éves korig tart, melynek a középpontjában az egocentrikus gondolkodás áll. A gyermek csak a saját szemszögéből képes értelmezni a világot, így tehát a gondolkodása teljesen centrális. (Oláh, 2006) Az egocentrikus viselkedés nem tudatos folyamat, csak a gyermek fogalmi fejlettsége nem elég széles. (Turner, 1997) A harmadik alszakasz 6-8 éves korig tart, ahol a decentralizáció jelenik meg. A gyermek képessé válik megérteni az állapotok és az átalakítások közti viszonyokat. (Oláh, 2006) Összességében a művelet előtti szakaszban a gyermeki gondolkodás intuitív, a világ dolgait a látszat befolyásolja, és nem olyannak észleli, amilyenek valójában kéne. (Turner, 1997)

Piaget megközelítése szerint a gyermek világképét a gyermek vágyai, ítéletei, fantáziái és mások meglátásai formálják. Gondolatukat a mágikus, animizmus, artificializmus és az finalista gondolkodás befolyásolja. A mágikus gondolkodás együtt jár az omnipotencia vagyis a mindenhatóság érzésével. Az animista gondolkodás alapján a minden élővé válik, azaz emberi tulajdonságokkal ruházzák fel. Az artificiális gondolkodás szerint a természeti jelenségeket az ember alkotta meg és ő is irányítja. A finalis gondolkodás során mindennek egyedi oka és célja van. A felsorolt jegyek majdnem mindegyik gyermeknél megjelennek óvodás korban. Rubinstein szerint, aki Piaget elméletét tagadja, a gyermeki gondolkodásra a nevelők nézetei is hatást gyakorolnak, nem csak saját gyakorlati meg tapasztalásból eredeztethető. (Setényi, 2013)

3.3. Az iskolaérett gyermek

Az óvodai oktatás két részre bontható. Az első rész a szocializáció szakasza (3-5 év), ahová a kiscsoportosok (3-4 év) és a középső csoportosok (4-5 év), a második rész az iskolaelőkészítő szakasza (5-6/7 év), ahová pedig a nagycsoportosok (5-6) és az iskolaelőkészítő csoportosok tartoznak. Az iskola előkészítő szakasz az alapképességek kialakításának a szakaszához kapcsolódik, mely öt fő funkciót foglal magába: „ráhangolás, felkészítés az iskolaiéletre; az olvasási-és íráskészség megalapozása; a gyermek érdeklődésének felkeltése közvetlen környezetének megismerése iránt; az alkotókészség, fantázia ébrentartása; tanulási motiváció kialakítása.” (Stark, 2010, 17. old.) (Stark, 2010)

A családi nevelés, az óvodai nevelés és a gyermek belső érése miatt az óvodások az óvoda végére olyan fejlettségi szinttel rendelkeznek, hogy a következő tanévben megkezdhetik az iskolába járást. (ÓNOAP¹)

A testileg egészségesen fejlődő hatéves gyermeknél bekövetkezik az első alakváltozás, mely együtt jár a testarányai változásával és a fogváltással. A mozgása összerendezettebb, mozgáskoordinációja és a finommotorika harmonikusabbá válik. Tudatosan irányítja a mozgását, a viselkedését és a testi szükségleteit. (ÓNOAP)

A lelkiileg egészség gyermek az óvodáskor végére a tanuláshoz elengedhetetlen képességgel rendelkezik, mint a szándékos figyelem, bevézés és felidézés vagy az elemi fogalmi gondolkodás. Beszéde érthető és folyamatos, mások számára érzéseit és gondolatait kitudja fejezni. (ÓNOAP)

Az óvodáskor végére a gyermek alapvető tudással rendelkezik saját magáról és az őt körülvevő környezetéről, képessé válik megjegyezni a nevét, a lakcímét, a szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, képes a gondozásukra, védelmükre, felismeri az öltözködés és az időjárás szabályait. (ÓNOAP)

A szociálisan érett gyermek képes a szabályok betartására, elfogadni a tanítót, az együttműködésre, a kapcsolatteremtésre a felnőttekkel és a korosztályával, ha az iskolai légkör megfelel a számára. (ÓNOAP)

Az óvodai nevelési folyamat célja a gyermeki személyiség egészséges fejlődésének a biztosítása már 3 éves kortól. (ÓNOAP)

¹ Az Óvodai Országos Nevelési Alapprogramot a további bekezdésekben ÓNOAP rövidítéssel jelölöm

3.4. A gyermeki játék

A kisgyermekkorú gyermeknek a leglényegesebb tevékenysége a játék. A gyermeki játék a külvilágból inspirálódó és a saját belső világát feldolgozó cselekvés, mely az őt körülvevő felnőtt utánzásán alapul. Az első mintát mutató személy számára a szülő, később pedig az óvodapedagógusé lesz. (ÓNOAP)

A gyermeki játék egy szabad választás és minden külső elvárástól mentes cselekvés. Fő célja az örömszerzés, melynek számos fajtáját különböztetjük meg, például funkciógyakorlás, ismétlődés, alkotás, vágy, stb szempontjából. Jellemző rá, hogy a gyermek önszántából játszik, bármi megtörténhet a folyamat közben, komolysággal játssza, vagyis beleéli magát az általa választott szerepbe, cselekvésbe és követi a szabályokat, játéktudattal rendelkezik, mely szerint szét tudja választani a képzeletet és a valóságot és utánzáson alapszik. A játéktevékenység segíti a gyermek szocializációs képességnek a fejlesztését is. (Körmöci, 2010)

A gyermeki játéknak a heterogén jelenségeket tekintjük. A gyermek cselekvései közül, csak az tekinthető játéknak, melyet örömből és önmagáért végez. A gyermeki játék már csecsemőkorban megjelenik például játszik a hangokkal, ez örömet okoz a számára, egyfajta gyakorlás és ismételtetés jellemzi. Később az őt körülvevő tárgyakkal játszik, úgy, hogy gyakran ismételi ugyanazt a mozgást. Ezt nevezzük funkciógyakorlásnak. Másfél-két éves korban a funkciógyakorlás mellett megjelenik az utánzás. Óvodáskorban az utánzás a gyermeket körülvevő környezetére terjed ki. A játéktartalmat szintén az őt körül vevő környezetből meríti és vegyíti mesemozzanatokkal. Ilyenek lehetnek a beszélőállatok vagy a csodás átváltozások. Kiscsoportoskorban a gyermek játécai során a felnőttek cselekvését utánozza. A játék lényege csak a cselekvés, ilyen a krumplici sütés, alma reszelés, tészta gyúrás. Középsőcsoportoskorban a játékot a tárgy határozza meg, a tárgy befolyásolja az adott szerepet. Például az lesz az orvos a játékban, akinél a hallgatócső van. Nagycsoportosoknál már az adott szerephez való érdeklődés befolyásolja. Azért lesz a tematikus játék során orvos, sofőr, szerelő, mert az szeretne lenni. (Mérei - V. Binét, 2006)

Az óvodás korú gyermek sajátos módon közelíti meg a világot; vágyait, ítéleteit képzeletét mások nézőpontjai befolyásolják. Három éves korra a gyermekek elsajátítják a szabad mozgás képességét, képes a beszédre, ezáltal ki tudja fejezni az érzéseit, vágyait, szándékait, gondolatait és kérdéseket tud feltenni mások számára. (Setényi, 2013)

Pszichológiai megközelítésből Piaget játékelmélete az értelem fejlődésével köthető össze, mely elválaszthatatlan része a játéknak és az utánzásnak. Piaget az értelmi fejlődést négy nagy szakaszra és ezen belül kisebb szakaszokra bontja. Az óvodás a 2-8 éves korig tartó a képzetekben való gondolkodás ciklusába kategorizálható. Már képes felidézni egy tárgyat, ha azt nem is látja, de nem képes még az ésszerű érvelésre az egocentrikus gondolkodás miatt, nem tud megegyező tulajdonságú tárgyakat csoportosítani és a műveleteket fejben visszafelé elképzelni. (Miller, 1997)

3.5. A játékfajták bemutatása

A gyermeki játék a gyakorló játékkal kezdődik, mikor csak funkciógyakorlást végez örömszerzés indítékából. Ez a játékfajta nem csak ez első két évhez kapcsolódik, hanem újra és újra megjelenik a gyermek életében, ha új képességre tesz szert. (Piaget, 1997) A játék során a gyermeki cselekvésre a folytonos ismétlődés jellemző, melyhez eltérő anyagokkal, tárgyakkal, eszközökkel játszik, miközben szavakkal, beszéddel gazdagítja tevékenységét. A fő cél az ismétlődő cselekvés gyakorlása először egy, majd később több tárggyal egyszerre. A gyakorlás fejlesztő hatású, hiszen számos funkció fejlődésében segít, a mozgás rendezettebbé válik, finomítja az eszközhasználatot. A gyakorlójáték négy csoportba kategorizálható: a hang és a beszéd gyakorlása, a mozgást gyakorló játék, az eszközzel való játék és az anyaggal való játék. A hang és a beszéd gyakorlása: a játékot végig kísérő halandzsa, dallamos szöveg, mondóka ismételtetése történik cselekvés közben a beszédfunkció gyakorlása miatt. A mozgást gyakorló játék: a gyermek mozgásgyakorlása közben szabályokat alkot, és ennek megfelelően ismételi a mozdulatokat. Az eszközzel való játék: az óvoda a tárgyakat rakosgatja az örömforrás céljából. A legváltozatosabb játékforma, mivel a gyakorló művet rengeteg eszközzel végezhető. Ebből a játékfajtából bontakozik ki később az építő- és konstruáló játék és a szerepjáték. Az anyagokkal való játék: a homokozás, a vízzel, a hóval, a kavicsal, a papírral akár gyurmával történő játszás. (Maszler, 2002) A kiscsoportos óvoda késztetést érez a felnőtt utánzására, így szükségessé válik a felnőttek használati tárgyainak a bevonására játékaikban, ilyen lehet egy játékmosógép vagy egy játékautó kormánya. (Kovács - Bakosi, 2005) A gyakorló játék magasabb szintű játékformája a konstruáló és építőjáték, mikor a gyermek cselekvés közben elemekből és félkész eszközökből építményeket és alakzatokat készít az alkotásöröm miatt. A különbözőbb méretű, anyagú és formájú tárgyak teszik lehetővé a tornyok, házak, lakótelepek vagy kertek építését. Az óvodai játékok közül, akár állat, ember figura, fa, bokor, autó kisművelésével az élethű állatkert, baromfiudvar, játszótér, parkot, kikötőt, mesebeli várat, várost valósíthat meg. (Maszler, 2002) Az intézményben a kisméretű szerszámok használata engedélyezett (életkornak megfelelően), így segítségükkel papírt lehet vágni vagy ruhát varrni. (Kovács - Bakosi, 2005) Barkácsolás az a játéktevékenység, mikor a gyermekek anyagokat és szerszámokat használnak egy új tárgy létrehozásáért. Ebbe a csoportba nem csak a kész alkotás tartozik bele, hanem maga az alkotás folyamata is.

A barkácsolás közben használható anyagok a fa, a deszka, a fém, a műanyag, a papír, a textil, a fonal, a ragasztó és a bőr. Az anyagok lehetnek a természetben előforduló növények (napraforgószár, kukoricacső, magok), állati eredetű anyagok (toll, csigaház, kagyló), akár a kavics is. A játéknak azt a fajtáját, melyben a gyermek a felnőtt szerepébe bújik, tevékenységét utánozza, újra alkotja és kiegészíti, szerepjátéknak nevezzük. A szerepjáték kezdetén a gyermek azonosítja magát a másik személlyel, ám magasabb szintén képes elkülöníteni magát a másiktól. (Maszler, 2002) A játék témáját a környezetéből meríti, minél többet tapasztal a világból, annál változatosabbá válik a játék. A játék tartalma a konkrétan felnőtt tevékenység utánzása a játékban. A szerepjáték mindig a gyermek által kitalált világban zajlik. (Kovács - Bakosi, 2005) A gyermeki személyiség fejlődését segíti elő a bábozás, így a pedagógus számára egy jelentőségteljes pedagógiai eszköz a mindennapokban. A bábjáték során a gyermek azt a valóságot játssza el, amiben lenni szeretne. A dramatizáló játékot az utánzás, az azonosulás és a „mintha” helyzet alkotja. A dramatizálás történhet szervezett irodalmi nevelés vagy a gyermek által kezdeményezett szabad tevékenység során. A legfejlettebb játékforma a szabályjáték, ezután nem jön létre új játékfajta, továbbiakban a fejlődés a szabályjátékon belül megy végbe. (Kovács - Bakosi, 2005) A szabályhangsúlyos játék tartalmát a szabály kontrollálja, az örömforrás azonban még mindig maga a játék. A szabályt a gyermekek határozzák meg, de menet közben lehet változtatni rajta, a szabályt viszont mindig be kell tartani. A szabályjátékoknak két csoportja ismert: a mozgást és az értelmet fejlesztő játék, ám mindkettő fajtánál előfordul átfedés. Egy másik elfogadott felosztás szerint a szabályjáték népi játékokra és mozgásos játékokra bontható. A népi játék egyben szabályjáték, mely a nép által széles körben, tájanként eltérő szabályaival ismert. A mozgásos játék a természetes mozgás gyakorlatait hangsúlyozza, melyek szabályokhoz kötöttek és betartásuk kötelező mindenki számára. (Maszler, 2002)

4. Az óvoda

4.1. Az óvoda, mint a szocializáció másodlagos színtere

„A szocializáció színterei, azok a csoportok, intézmények, társadalmi helyzetek, melyekben a szocializáció alapvető folyamatai végbe mennek.” (Bányász, 2008, 14. old.)

A mai társadalomban a szűk családi közösséget nevezzük az első szocializációs színtérnek, ahol a szülő gondozza gyermekét és biztosítja a sikeres személyes fejlődését is. A második szocializációs színtér az óvoda, ahol az óvodást a felnőttek mellett már a saját korosztálya veszi körbe. (Bányász, 2008) Az óvoda a közoktatási rendszer része, ahol 3 éves kortól az iskolába lépés koráig a gyermekek családi nevelését egészíti ki. Az intézmény szerepe az óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő szerep. Nevelési célja az óvodások sokrétű fejlesztése, miközben az életkori és egyéni sajátosságokat, az eltérő fejlődésű ütemet szem előtt tartja. Nevelési feladata a gyermekek testi és lelki igényeinek kielégítése, mely az egészséges életmód alakításával, az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés biztosításával és az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és neveléssel valósul meg. A nevelési feladatokat az óvodapedagógus és a többi nem pedagógus által alkalmazott harmonikus együttműködésükkel látják el. Minden óvodának a saját helyi nevelési programjához megfelelő tárgyi feltételekkel kell rendelkezni, oly módon, hogy a berendezés a gyermek életkorának megfelelően, szolgálja biztonságát, kényelmét, igazodjon a testméretéhez, egészségét és fejlődését biztosítsa. A mindennapok megszervezéséhez a napi és a heti rend nyújt támaszt a pedagógusoknak, melynek célkitűzése a gyermek egészséges fejlődése, fejlesztése. Kötelező dokumentumokban olvashatunk az óvodai nevelés tervezéséről, az óvodás megismeréséről és fejlődéséről, az egyéni fejlesztésről. A nevelés kizárólagosan csak a fenntartó által elfogadott helyi nevelési program alapján folyhat. Az óvodai élettevékenységi formái között kiemelt előnybe kerül a játék, ezen kívül helyet kap a verselés, mesélés, ének, zene, énekesjáték, rajzolás, mintázás, kézimunka, mozgás, a külső világ tevékeny megismerés és a munka jellegű tevékenység. (ÓNOAP)

4.2. Az óvoda dokumentumai

Az 1993. évi LXXIX. közoktatásról szóló törvény az oktatási intézmények (iskola, kollégium, óvoda) belső jogi normáit, kötelező tartalmukat foglalja magába. Az óvoda működéséhez szükséges okiratok közé tartozik az alapító okirat, pedagógiai (nevelési) program, szervezet és működési szabályzat, házirend, minőségirányítási program. Az alapító állami szerv, önkormányzat, vállalkozás, alapítvány, társadalmi szervezet, jogi személy vagy magánszemély az alapító okirat által tudja kérvényezni a közoktatási intézmény nyilvántartásba rögzítését. A szervezeti és működési szabályzat (SZMSZ) az óvoda működését, belső és külső kapcsolattartására vonatkozó szabályokat határozza meg. Az óvodai házirendben foglalt határozatok közül néhány: a gyermeki jogok és kötelességek figyelembevételével, a gyermek óvodai életrendjével összefüggő rendelkezéseket alkot, az óvoda napirendjét oly módon formálja, hogy a szülő a gyermeke megérkezésével és hazavitelével ne zavarja az óvoda mindennapjait vagy védő, óvó előírásokat a gyermekekkel kapcsolatosan stb. A minőségirányítási program az óvoda feladatainak eredményes, törvényes és szakszerű végrehajtásának állandó javítása, fejlesztése okából megfogalmazza minőségpolitikáját. (Bíró, 2009) 1996-ban hivatalosan is bevezetik az Óvodai Nevelés Országos Alapprogram dokumentumját, amely alapját szolgálja az óvoda saját helyi nevelési programjának. A dokumentum központjában a gyermek, a játék és a tevékenység áll. 2011-ben új köznevelési törvényt vezettek be Magyarországon miszerint kötelező 3 éves kortól az óvodába járás. (Molnár - Pálfi - Szerepi - Vargáné Nagy 2015)

4.3. A csoportszoba bemutatása és felszerelése

A játékok és a szabadtevékenységek segítik a gyermeket a szocializálódásában, fejlesztő hatásúak, és általuk képessé válik a fizikai világ felfedezésére, a matematika, beszélgetés, a beszélt és az írott nyelv fajtáiba. A játékot és a szabad tevékenységet a gyermek végezheti egyedül vagy akár csoportban. A játékokra és a szabadtevékenységre 2-3 alkalmat érdemes szánni a nap folyamán. A szabadtevékenység formái közé sorolhatók a játékok, a különböző tevékenységek: alkotótevékenység (rajz, festés, modellezés), grafikai gyakorlatok, gyakorlati tevékenység (varrás, gyöngyfüzés, hajtogatás, vágás, ragasztás, stb.), növények, állatok gondozása az élősarokban, játékok megjavítása, tisztántartása, játékpolec elrendezése, a szórakoztató tevékenységek az óvodapedagógus irányításával: bábszínház látogatás, diafilmvetítés, egész csoporttal szervezett szenzoros játék, szórakoztató és tréfás játékok, a differenciált foglalkozások egy gyerekkel vagy kisebb gyerekcsoportokkal.

A pedagógus feladata, hogy motiváló és cselekvésre készítő környezetet teremtsen a gyermeknek, ahol a játék és a szabad tevékenység meg tud valósulni. (Stark, 2010)

Általánosságban jellemző, hogy a reggeli időben a gyermekek a tevékenységi sarkokban/ központokban játszanak, akár a könyvtárban, a szerepjátéksarkában, az építősarokban, a tudományoksarkában, a művészetisarokban, az asztali vagy az társasjátékok sarkában. A csoportszobában legalább két saroknak helyet kell kapnia, ilyen lehet akár a könyvtár és az építő sarok. Ezen kívül még ajánlatos a szerepjáték sarok, tudományos sarok, művészeti sarok, asztali játékok sarka/társasjátékok sarka. (Stark, 2010)

A szabad tevékenység sikerét befolyásolja a sarkok felszereltsége, melyek izgalmas ötleteket adhatnak a gyermekeknek, azonkívül hozzájárulnak a nap és a hét témájához. Az óvodapedagógus a tevékenységek és a játékok által képes hozzájárulni a gyermeknek a képességeinek, az érdeklődési területének felismerésében, a képességeinek fejlesztésében. (Stark, 2010)

Az óvoda tárgyainak bizonyos szempontok szerint meg kell felelnie, amelyek lehetnek a praktikusság, a kényelem, a tisztaság, az esztétikusság, a flexibilitás, a szeparáltság és a biztonság. (Stark, 2010)

5. Kutatásom bemutatása

5.1. Kutatásom célja

Kutatásom célja bizonyítani, hogy már óvodáskorban el lehet kezdeni játékos formában a pályorientáció témakörével foglalkozni, hiszen az óvoda felszerelése adott a kivitelezéséhez. Óvodapedagógusként végeztem alapszakon, így az óvodai gyakorlatom során néhány intézmény mindennapjaiban részt vehettem, emellett megfigyelhettem az óvónők munkáját és a gyermekek játékát. Mivel számos óvodában jártam, így lehetőségem adódott megvizsgálni a különböző csoportszobák felmérését is, mely a diplomadolgozatom témáját is meghatározta. Ebből adódón idén újra terepszemlére mentem, hogy feltérképezsem az eltérő óvodák csoportszobájának eszköztárát. Ezenkívül az általam meglátogatott óvodák Helyi Pedagógiai Programját is elemeztem az általam meghatározott kulcsszavak alapján.

Ahhoz, hogy az óvodai élet részévé váljon a pályorientáció, az óvodapedagógusok céljai között is szerepelnie kell, ezért óvodapedagógusokkal készítettem interjút, ahol a saját gondolatukat oszthatták meg a témával kapcsolatosan.

5.2. Kutatásom módszerei

5.2.1. *Strukturált interjú*

Kutatásom során 10 óvodapedagógussal készítettem interjút. Ez a kutatási módszer teljes mértékben anonim és önkéntes formában zajlott. Az interjú strukturált felépítésű, azaz, előre rögzített kérdések mentén történt a beszélgetés, így mindegyik résztvevőnek ugyanazokra a kérdésekre kellett válaszokat adniuk. Az interjú személyes vagy telefonhívás formájában történt, így két hét alatt sikerült lebonyolítanom a kutatásomnak ezt a részét.

Az interjú demográfiai adatok rögzítésével kezdődött, ahol életkorukat, nemüket, lakhelyüket és a pályán töltött éveik számát kellett megadniuk, majd a hipotézisemhez kapcsolódó 10 kérdéssel folytatódott, melyet ki bővebben, ki szűkszavúbban válaszolt meg. Az interjúalanyok a saját gondolataik által megformált válaszokat adták a kérdésekre, így az első hipotézisemre választ is kaptam, melyet később fejtek ki a diplomadolgozatomban.

5.2.2. *Leltár*

A másik kutatásomhoz öt óvoda egy-egy csoportszobáját látogattam meg. A csoportszobák játékeszközeit mértem fel, majd a gyakorló, konstruáló, szerep és szabályjáték csoportosítása szerint feljegyeztem őket. Végül mind az öt csoportszoba játékából összeszedtem azokat, melyek mindegyik csoportszobában jelen vannak és ebből készítettem egy táblázatot is. Ebből kiderül, hogy melyik játékeszköz kap helyet mindegyik csoportszobában és miképp lehetne ezeket pályaaorientációra felhasználni.

5.2.3. *Helyi Pedagógiai Program elemzése*

Mindegyik óvoda saját Helyi Pedagógiai Programját is elemeztem a pályaaorientáció szemszögéből, ezáltal a harmadik hipotézisem is megválaszolásra került. A dokumentumokban általam meghatározott pályaaorientációhoz kapcsolható kulcsszavakat kerestem, ezek pedig a pályaaorientáció, a szakma, a foglalkozás, a hivatás és a karrier szavak.

5.3. **Az általam felállított hipotézisek**

1. A megkérdezett óvodapedagógusok nap, mint nap foglalkoznak a pályaaorientációval az óvodában, de nem tudatos formában.
2. A pályaismeretfejlesztés implicit módon megjelenik az óvodai csoportszobában, de nem pályaaorientációs célzattal.
3. Az általam vizsgált óvodák Helyi Pedagógiai Programjukban nem jelenik meg semmilyen formában sem a pályaaorientáció témaköre.

5.4. **Kutatásom elemzése**

5.4.1. *Az első kutatás*

A beszélgetést demográfia adatokkal kapcsolatos kérdésekkel indítottam. Mind a 10 óvodapedagógus nemét tekintve nő, ebből levonható az a következtetés is, hogy ezen a pályán még mindig a nők dolgoznak túlnyomó többségben. Ezen kívül az életkorukat is megkérdeztem, amiből kiderült, hogy a többség a 20-as éveiben jár. Ahogyan a táblázatból is olvasható 3 fő 23, 2 fő 24, 1 fő 25, 2 fő 26, 1 fő 27 és 1 fő 35 éves korában jár.

Életkor:	23 éves	24 éves	25 éves	26 éves	27 éves	35 éves
Fő:	3 fő	2 fő	1 fő	2 fő	1 fő	1 fő

1. táblázat: életkor/fő

A lakhely típusát 5 típusba kategorizáltam és azokból tudtak választani a megkérdezettek, így közülük 6 fő a Fővárosban, 1 fő a Nagyvárosban, 3 fő pedig a Község, faluban él.

Lakhely típusa:	Fő:
Főváros	6 fő
Nagyváros/Megyeszékhely	1 fő
Kisváros	-
Község, falu	3 fő
Tanya	-

2. táblázat: lakhely típus/fő

Az utolsó demográfiai kérdésnél az interjúalanyok óvodapedagógusként töltött éveik számát kellett meghatározniuk. 10 válaszadó közül 7 fő 2 éve, 2 fő 1 éve és 1 fő pedig 8 éve dolgozik az óvodában, mint óvodapedagógus. Ebből következtethető, hogy az interjúban résztvevők többsége még „pályakezdőnek” számít.

Óvodapedagógusként töltött évek száma:	Fő:
1 éve	2 fő
2 éve	7 fő
8 éve	1 fő

3. táblázat: óvodapedagógusként töltött évek száma/fő

Az első hipotézisre vonatkozó kérdések és a válaszok összefoglalva

1. Kérdés: Ön tudja-e, hogy mit jelent a pályaaorientáció fogalma?

Az első kérdésnél elsősorban arra voltam kíváncsi, hogy az óvodapedagógusok mit tudnak magáról a pályaaorientációról, hogyan tudnák saját szavaikkal definiálni a pályaaorientáció fogalmát, hiszen a kutatásom a pályaaorientáció definíciójára építkezik. Mindegyik óvodapedagógus egyedi módon fogalmazta meg a saját gondolatait, de összességében hasonló válaszokat adtak a kérdésre. A pályaaorientáció megfogalmazásában minden válaszban szerepelt a gyermekek tudatos informálása a szakmák világával kapcsolatosan. Egyet értettek azzal is, hogy az egyén jövőbeli szakmaválasztásához köthető, melyhez az egyik válaszadó hozzátette az érdeklődést, egy másik pedig a személyes készségeket, mint befolyásoló tényezőket. Négy óvodapedagógus szerint egy külső szakember segíti a gyermekeket a jövőbeli pályaválasztásukban, olyan formában, hogy előadást tart a szakmákkal kapcsolatban az óvodákban vagy az iskolákban egyaránt, ezáltal képesek lesznek céltudatosan megválasztani a továbbtanulási intézménynek a fajtáját. Egy résztvevő véleménye szerint minél hamarabb érdemes elkezdni a pályaaorientációval foglalkozni a gyermekek életkorához igazodva, így már óvodában is, akár például beszélgetés során „Az ács hol dolgozik? Válasz: a szabadtéren vagy A pék hol dolgozik? Válasz: a pékségben.”

2. Kérdés: Ön tudja-e, hogy a pályaaorientáció mit jelent a gyakorlatban?

A második kérdés az első kérdésre épül, hiszen a pályaaorientáció definiálása után arra voltam kíváncsi, hogy az óvodapedagógusok a pályaaorientációt milyen formában képzelik el a gyakorlatban. A válaszadók úgy gondolják, hogy beszélgetés által történjen meg a gyermekek informálása például „az egyik gyermek szülője mesél a szakmájáról, akár be is öltözhet a szakmájának megfelelő ruhába” vagy „az óvodán kívüli az adott pályához kapcsolódó helyszínen is megvalósulhat, mint a rendőrségen, a tűzoltóságon vagy a zöldségeshez való ellátogatás által.” A többség hozzátette, hogy a projektheteken vagy a tematikus heteken tudja elképzelni a pályaaorientáció megvalósulását például „amikor a rendőrök ellátogatnak az óvodába rendőrautóval, rendőrkutyákkal és hatástalanított fegyverekkel vagy a tűzoltók a tűzoltó autójukkal.”

Egy részt vevő beszámolt egy projekthetes élményéről, amelyet még az óvodai gyakorlata során tapasztalt. A szó szerinti tapasztalatát idézve: „*Gyakorlatom kapcsán találkoztam először a pályaaorientáció fogalmával projekthét keretein belül. Az intézménybe orvos, tűzoltó, kertész, szakács és fodrász jelent meg egy tevékenység alatt. Irányított tevékenység keretén belül kezdődött el a szakmákkal való ismerkedés, majd megjelent a szabad tevékenységekben is és az egész hetet végig kísérte.*”

3. Kérdés: Az ön munkahelyén foglalkoznak-e tudatos formában a pályaaorientációval?

Mivel a 10 megkérdezett interjúalanyom mindegyike más óvodában dolgozik, ezért nagyobb rálátást kapunk arra, hogy az óvodákban foglalkoznak-e tudatos formában a pályaaorientációval. A válaszadók közül a fele választott igennel, a másik fele pedig nemmel a kérdésre. Ahol tudatos formában megjelenik a pályaaorientáció, azokban az intézményekben projekthét keretein belül valósul meg. Mind az 5 óvodapedagógus munkahelyén a projekthetet tavasszal tartják meg, melyen a kiscsoportosoktól kezdve a nagycsoportosokon át mindegyik életkorú gyermek részt vehet a programokon. Az interjúalanyokat megkérdeztem arról is, hogy ezen a héten milyen szakmákat érintenek. Általánosságban elmondható, hogy a tűzoltó a tűzoltó autójával, a rendőr a rendőr autójával mutatja be a szakmájukat. Az egyik válaszadó csoportjában tudatosan meghívják azoknak a gyermekek szüleit, akiknek a munkájuk érdekes lehet a gyermekek számára azzal a céllal, hogy beszéljenek a munkájukról, akár játékos formában mutassák is be a gyermekek részére. A kérdésre nemmel válaszolók szerint nem is érdemes kisgyermekkorban külön foglalkozni a pályaaorientáció témakörével.

4. Kérdés: Ön szerint, kell-e az óvodában foglalkozni tudatosan a szakmák megismerésével, a pályaismeret fejlesztésével?

Ennél a kérdésnél az óvodapedagógusok saját véleményére voltam kíváncsi. Bízattam a válaszadókat arra, hogy vonatkoztassanak el a munkahelyükön kialakult véleménytől és tényleg a személyes gondolatukat osszák meg velem. Mindegyik óvodapedagógus szerint kell az óvodában foglalkozni tudatosan a szakmák megismerésével, a pályaismeret fejlesztésével.

Majd mindenki kifejtette azt is, hogy milyen formában kéne megvalósulnia. A válaszok között mindenkinél elhangzott a gyakorlatias, játékosformában való megvalósulás, az életkor figyelembevétele, a gyermekek érdeklődésének megfelelő szakmák kiválasztása a szakmák eljátszásához való eszközök. A többség fontosnak tartja a gyermekek szüleinek szakmájának megismerését, mely egyben hozzátartozik a világ megismeréséhez is. Az egyik válaszadó szerint az irányított tevékenységek során is megjelennek a szakmák egyes dalokban vagy mesékben egyaránt. Véleménye szerint a pályaorientáció megvalósulhat: *„Ha olyan mesét olvasunk a gyermekeknek, ahol megjelenik akár egy vagy több szakma, azt is átlehet beszélni a héten, hogy mit csinál, mivel foglalkozik, akár szabadjátékban is megjelenhet ajánlott játékként.”*

5. Kérdés: Ön szerint, az irányított vagy a szabad tevékenységek során rejtett formában megjelenik-e a pályaorientáció?

Az 5. kérdésnél a válaszadóknak a saját véleményük alapján kellett döntenie, hogy az irányított, a szabad tevékenységek alkalmával, mindkettőnél vagy egyiknél sem jelenik meg rejtett formában a pályaorientáció. Mindegyik interjúalany szerint az irányított és a szabadtevékenységek során egyaránt megjelenik rejtett formában a pályaorientáció, ám válaszuk alapján levonható az a következtetés is, hogy a szabadtevékenységben jobban megmutatkozik a szakmák világa. Néhány gyermeki játékot felszeretnék sorolni, melyekre a pedagógusok gondoltak: ilyen lehet a fodrászos, a szakácsos, a bevásárlós, a piacos, a rendőrös játékok. 3-an hozzátették a szakmákhoz illeszkedő eszközök szükségességét a csoportszobában, hogy a gyermekek minél élethűbben tudjanak azonosulni az általuk eljátszott karakter szerepével. Irányított tevékenységek alkalmával a legtöbben a tematikus hetekre gondoltak, ahol érdemes lehet a pályaismeretüket bővíteni. Az egyik válaszadótól szeretnék idézni: *„A tematikus heteken belehet építeni. Sólisztgyurmából pogácsát gyúrunk, és hogy ezeket ki csinálja, hol végzi a munkáját. Közlekedési hetet is tarunk, ahol beszélünk akár a kamionsofőről, szinten tovább vihetjük a beszélgetést a kamionsofőr munkájáról bővebben.”*

6. Kérdés: Az ön véleménye szerint az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában vagy egyéb óvodai dokumentumban szerepel-e a pályorientáció?

Az interjúk tapasztalatai alapján az óvodapedagógusok szerint a dokumentumokban nem szerepelnek a pályorientációs tartalmak céltudatos formában. 8 fő szerint az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában biztosan nem és 2 fő szerint említés szinten tartalmazhat pályorientációs tartalmat. 4 fő szerint az egyéb óvodai dokumentumok közül a csoportnapló neveztek meg, amelyben a pályorientációs említésre kerülhet, de semmiképpen sem tudatos formában.

7. Kérdés: Az ön véleménye szerint, kell-e hivatalos formában (akár egy külön dokumentumban) megjelennie kötelező módon a pályorientációnak?

Erre a kérdésre a válaszok alapján egyértelmű döntés született. Külön dokumentumra egyáltalán nincsen szükség, hiszen elég papírmunkával kell foglalkozniuk a munkahelyükön és az otthonukban is.

Összességében a megkérdezettek úgy gondolják, hogy a meglévő dokumentum valamelyikében lehet egy bekezdést szánni a pályorientációra, de nem kell túlságosan komolyan gondolni, inkább iránymutató jellegű lenni. Szó szerinti gondolatát szeretném idézni az egyik részt vevőtől, akinek a véleménye iránymutató lehet: „A nagycsoportos és a visszamaradott nagycsoportosok ismeretanyagát lehetne bővíteni és azt dokumentálni a meglévő dokumentumokban. Gyakorlatban is megvalósulhatna, ha lenne tárgyi feltételek. Például konyha ahol lehet kenyeret sütni akár, süteményt készíteni, hiszen az élményszerű tapasztalat útján való ismeretszerzés során tanulnak a gyermekek.”

8. Kérdés: Az ön csoportnaplójában szerepel-e pályorientációs tartalom?

6 fő csoportnaplójában egyáltalán nem szerepel a pályorientációhoz kapcsolódó tartalom. 4 fő csoportnaplójában szakmák jelennek meg például orvos, bolti eladó, rendőr vagy sofőr. A válaszok közül idéznék egy kijelentést, amely jellemzi a 4 fő csoportnaplóját is: „Csoportnaplóban a pályorientáció szó nem jelenik meg. Néhány szakma megjelenik, de nem pályorientációs célzattal.”

9. Kérdés: Az ön csoportszobájában van-e olyan játék/játékok, amelyeket a véleménye szerint pályaaorientációra alkalmasak? Kérem, soroljon fel pár játékot!

Mind a 10 óvodapedagógus azt nyilatkozta, hogy igen, vannak olyan játékaik a csoportszobában, amelyek pályaaorientációra alkalmasak lehetnek. A szerepjátékhoz használható jelmezek az összes csoportszobában megtalálható. Ilyenek lehetnek a szakács, a rendőr, az orvos, a tűzoltó, a szerelő jelmezek. Ezen kívül még számos játékot felsoroltak, mint a műanyag hajszárító, fésű, pénztárgép, vasútvonal, autópálya, közlekedési táblák, orvosi felszerelés, építkezéshez kapcsolatos sisak, szerszámosláda, kirakós játékokban (tanítónő, virágárus, kertész).

10. Kérdés: Ön fontosnak tartja-e, hogy a nagycsoportos gyermekek bővebb információt kapjanak a munka világáról, amely felnőtt korukban megkönnyítené a szakma választást?

Erre a kérdésre 7 fő válaszolt igennel és 3 fő pedig nemmel. Akik igennel válaszoltak, azok számára fontos, hogy bővebb információt kapjanak a nagycsoportosok a szakmák világáról, de mindenképpen játékos formában és nem kötelező jelleggel. Úgy hiszik, hogy a gyermek kíváncsiságára, érdeklődésére kell építeni. Közülük 3-an a projektet említették meg, amely keretein belül ellátogatnának egy fodráshoz, a piacra vagy egy kutyakozmetikába akár. Véleményük szerint ezek az élmények a szakmákról való bővebb beszélgetésre adnak lehetőséget a későbbiek során.

Az egyik válaszadó szerint gondolkodtató feladatokkal lehetne kezdeményezni a szakmákról való beszélgetést „Szerintük mit csinál egy pék? Sőt találkozhatnak egy pékkel, aki a saját munkájáról beszélne. A nagyok ki is próbálhatnák játékos formában a munkáját.” Egy másik válaszadótól idézek szó szerint, aki azért tarja fontosnak az nagycsoportosok informálását, mert legalább gondolkoznak a témáról. „Aki céltudatos gyerek az el tudja dönteni, hogy mi lesz és arra törekszik. Jó, ha a gyerekeknek már ilyen kicsi korban kialakul egy kép a fejükben arról, hogy mi akar lenni, de nem baj, hogy ha nem az lesz a későbbiekben. Legalább lesz gondolatuk, ismeretük arról, hogy mivé válhatnak felnőttként.”

Akik nemmel válaszoltak a kérdésre úgy gondolják, hogy lehet beszélgetni a szakmákról, de inkább iskolás korban érdemes, hiszen a gyermek érdeklődése folyton változik, és nem tud kitartani ebben a korban egy pálya mellett.

5.4.2. A második kutatás

A második kutatásomnál az általam meglátogatott 5 óvodát szeretném bemutatni, majd mindegyiknek egy csoportszobájának játék felszerelését csoportosítom a gyakorló, konstruáló, szerep és szabályjáték kategóriájában. Utána az 5 csoportszoba játékait közül összeírom egy táblázatba azokat, melyek mindegyik csoportszobában megtalálhatóak, ezáltal nagyobb rálátást kapunk az óvodai játékok típusaira.

Park Óvoda

Az első óvoda, mely általam bemutatásra kerül az a IV. kerületben, Újpesten, a Káposztásmegyeri lakótelepén található Újpesti Park Óvoda. Az intézmény elhelyezkedése alkalmas arra, hogy a gyermek tudását bővítse, hiszen zöld övezeten kívül erdők, patakok, tavak, Állatsziget, Állatorvosi rendelő, Húsbolt, Virágbolt, Orvosi rendelő, Pék bolt veszi körül és könnyen megközelíthető gyalog is a Piac és a Tűzoltóság. A gyermek mozgásigényét a biztonságos, az esztétikus és az európai szabványnak megfelelő udvari játékok biztosítják az óvoda udvarán. Az épület hatalmas, felújított udvarral, tornatérrel és tornateremmel rendelkezik. Jelenleg a Park Óvoda 5 vegyes csoporttal működik (gyöngyvirág, tulipán, süni, nyuszi, pingvin). A vegyes életkorú csoportok a családi mintán alapszanak, ahol különböző életkorú korosztályok élnek együtt, így a komplex nevelés megtud valósulni. Ezekben a csoportokban a szociális tanulásra és a közösségi élet szokásainak kialakítására adódik lehetőség. Csoportszobái tágasak, világosak, esztétikus bútorokkal, játékokkal és eszközökkel felszerelt. Az Óvoda helyi programja az Alapprogramban megfogalmazottak mellett kiemelt helyet kap az anyanyelvi nevelés, a környezet megismertetésére nevelés, a játék és a mozgás nevelés. (Park Óvoda hivatalos oldala)

A csoportszobában fellelhető játékok kategorizálva és darabszám szerint megadva:	
Gyakorlójáték:	Műanyag állatfigura ~ 1 db kosár, mesekönyv, képeskönyv ~ 100 db, autó ~1 db kosár (tűzoltóautó, mentőautó, rendőrautó, motor, kamion, teherautó, versenyautó), plüss figurák ~ 35 db, póniló ~ 5 db, babzsák ~ 30 db
Konstruáló játék:	fa babaház ~ 1 db, nagy fa építő kocka ~ 2 db doboz, kis fa építőkocka ~ 2 db doboz, fa autópálya ~ 30 db, fa sín pálya ~ 1 nagy kosár, lányos lego – 2 db szett (például cukrászda), lego ~1 db nagy kosár, sínpálya ~ 1 db doboz, lego duplo ~ 1db doboz
Szerepjáték:	Báb ~14 db, ujjbáb ~ 12 db, gyermeknek való jelmez ~ 20 db (hercegnő, szakács, rendőr, cowboy), fejdísz ~ 6 db, táska ~ 5 db, kötény ~ 5 db, szakácssapka ~ 1db, műanyag és anyag testű babák ~ 5 db, babakocsi ~ 1 db, kiságy ~ 2 db, baba ~ 5 db, babaruha ~ 20 db, konyhabútor, babakocsi ~ 1db, babaágy ~ 1 db, műanyag bili ~ 1 db, műanyag evőeszközkészlet ~ 3 db szett (villa, kanál tányér) serpenyő ~ 2 db, lábas ~ 5 db, fazék ~ 6 db, műanyag ételek (fánk, tojás, sültkrumpli, hamburger, hal, zöldségek és gyümölcsök), háztartási kisgépek ~ 3 db, étlap ~ 4 db, pénztárgép ~ 1 db, pénztárca ~ 2 db, sminkes ecsetek ~ 3 db, fésű ~ 2db, tükör, 2 db, orvosi táska ~1 db, szerszámos láda ~ 1 db
Szabályjáték:	Memória játék (például Játszva megismerjük a formákat) ~ 7 db, érzékelést fejlesztő játékok (például Tactilo Loto) ~ 3db, társasjátékok (például Little observation – Lepkefogó) ~10 db, dominó ~ 3 db, kártyajáték ~ 7 db, kirakós játék (például Kisvakond) ~ 4 db, gyöngyfűzőkészlet ~ 3 db, túskejáték ~ 2db, mágneses öltöztető játék (fiú, lány) ~ 2 db, szőnyegen kirakható nagy puzzle ~ 1 db, szőnyegen játszható nagy társasjáték ~ 1 db

4. táblázat: Park Óvoda egy csoportszobájának a játékeszközei²

² A leltár saját készítmény a megfigyelésem alapján

A játékokon kívül az csoportszoba sajátossága, hogy állatokat is tartanak és az óvónővel közösen gondozzák. Két akvárium is található az óvodában, egyikben 3 db hal él, másikban pedig 2 db botsáska. Ezenkívül a környezeti nevelés miatt tavasszal növényeket is ültetnek, hogy a gyermekek nyomon tudják követni a fejlődésüket.

Klapka Tagóvoda

A második óvoda Budapesten, a XV. kerületben, Rákospalota kertvárosi részén található Rákospalotai Összevont Óvoda Klapka Tagóvoda. Négy vegyes csoporttal működik (piros, sárga, zöld, kék). Fontos szerepet kap a hagyományörzés, a népi kismesterségekkel való megismerés. Az óvoda épületén belül kézműves helyiséget alakítottak ki, ahol felnőtt felügyelettel és segítséggel a gyermek gyakorolhatja az alapvető fogásokat, anyagok használatát (agyagozás, batikolás, nemezelés, szövés, fonás). A jeles napok ünneplésével a céljuk, hogy a gyermek maradandó élménnyel gazdagodjon. A mindennapok része a mese, a vers, az éneklés, a környezettudatosságra nevelés, az egészséges életmód szokásainak kialakítása, formálása és a gyermeki játék. Az intézmény a nagycsoportosok részére biztosít kézműves foglalkozást és heti egy alkalommal néptánc tevékenységet. Igény szerint a gyermekek részt vehetnek bábszínház, színházi előadásokon, kiállításokon, múzeumlátogatáson, karate, zenés mozgásfejlesztő torna/aerobic/, rock-and roll, balett, sakk, foci, úszás, angol foglalkozásokon is. (Rákospalota Összevont Óvoda Klapka Tagóvoda hivatalos oldala)

A csoportszobában fellelhető játékok kategorizálva és darabszám szerint megadva:	
Gyakorlójáték:	Műanyag állatfigura ~ 1 db kosár, autók ~ 2 db kosár, plüss figurák ~ 20 db, póniló ~ 10 db
Konstruáló játék:	Fa babaház ~ 1 db, lányos lego (virágbolt) ~ 1 db szett, fiús lego (tűzoltóállomás, rendőrállomás) ~ 2 db szett, lego ~ 1 db nagydoboz, lego duplo ~ 1 db doboz, fa sín pálya ~ 1 db doboz, fa autópálya ~ 1 db kosár, nagy fa építőkocka ~ 2 db kosár, kis fa építő kocka ~ 1 kosár, mágneses építőjáték ~ 1 db kosár
Szerepjáték:	Fa babák a babaházhoz ~ 5 db, barbie ~ 6 db, barbie ruha ~ 10 db, babakocsi ~ 1 db, babaágy ~ 1 db, műanyag és anyag testű baba ~ 5 db, babahordozó ~ 2 db, báb ~ 15 darab, fejdíszek ~ 8 db, fésű ~ 6 db, tükör ~ 4 db, táska ~ 5 db, műanyag bevásárló kocsik ~ 1db, kötény ~ 4 db, konyhabútor, műanyag ételek (zöldség, gyümölcs, hamburger, tojás, torta), evőeszköz készlet ~ 4 db (villa, kanál, tányér), lábas ~ 5 db, fazék ~ 3 db, serpenyő ~ 2 db, háztartási kisgépek (mikro, műanyagtelefon, vasaló), pénztárgép ~ 1 db, pénztárca ~ 3db, gyermekeknek jelmezek 10 db, orvosijáték táska ~ 1db, szerszámoszláda ~ 1 db
Szabályjáték:	Memória játék ~ 7 db, kártyajáték ~ 4 db, kirakós/puzzle ~ 4 db (például Bogyó és Babóca puzzle, hercegnős), társasjátékok ~ 13 db (például Speed cups, Találd ki?) dominó ~ 2 db, gyöngyfüzőkészlet ~ 2db szett, túszejáték ~ 2 db, mágneses öltöztető játék ~ 1 db, szőnyegen játszható ügyességi játék ~ 1 db nagy kosár, gólyaláb ~ 2 pár, mágneses játék (Például Geomag) ~ 3 db szett

5. táblázat: Klapka Tagóvoda egy csoportszobájának a játékeszközei³

³ A leltár saját készítmény a megfigyelésem alapján

Kodály Zoltán Óvoda

A harmadik óvoda Tatabánya Újváros lakótelepén található 1976-ban alapított, önkormányzati fenntartású Kodály Zoltán Óvoda. 2 kis, 2 középső és 2 homogén nagycsoporttal működik, általában 25 fővel. Saját helyi programmal rendelkezik, melyben kiemelt helyet kap a zenei és az egészséges életmódra való nevelés. Az egészséges életmód keretén belül egészséges étkezést nyújtanak és tudatos, rendszeres mozgást alakítanak a gyermekek számára. Ennek érdekében hetente készítenek a gyermekek az óvodapedagógussal gyümölcstálat, zöldségsalátát, gyógytorna van minden csoportban, rendszeresen kirándulásokat szerveznek, úszásra és görkorcsolyázásra is nyílik lehetőség. Az egészség megőrzésének tudatosítása miatt a nagycsoportos gyermekek dohányzásmegelőző óvodai programon vesznek részt. A zenei nevelés fontossága céljából mindennapok része az éneklés, zenehallgatás, de minden dal a gyermek életkori sajátosságaihoz igazodik. A környezetvédelem is jelen van az óvoda életében, mivel szelektíven gyűjtik a szemetet és részt vesznek a város által szervezett autómentes napon. Az intézmény sajátossága, hogy az udvar területén KRESZ pályát alakítottak ki az óvodások számára. (Kodály Zoltán Óvoda hivatalos oldala)

A táblázatban felsorolt néhány játékeszközzől a mellékletek fejezetben képek találhatóak meg.

A csoportszobában fellelhető játékok kategorizálva és darabszám szerint megadva:	
Gyakorló játék:	Barbie autó ~ 2 db, autó ~ 1 nagydoboz (kicsiautó, traktor, tűzoltóautó, mentőautó, rendőrautó, motor, kamion, teherautó, kukásautó, versenyautó), mágneses fa vonat ~ 30 db, mesekönyv, képeskönyv ~ 60 db, póniló ~ 20 db, plüss figura ~22 db, műanyag állatfigura ~40 db
Konstruáló játék:	Kislegók ~ 4 db doboz, műanyag babaház ~ 4 db, fa babaház ~ 1 db, lego duplo ~ 1 db nagydoboz, fa vár ~ 5 elem, nagy fa építőkocka 1 ~ db doboz, fa sín ~ 50 db, műanyag sín ~ 30 db, emeletes fa garázs ~ 1 db, nagyméretű puzzle autópálya építéséhez ~ 15 db, lóistálló ~ 1 db, kisméretű fakocka ~ 2 db nagydoboz,
Szerepjáték:	Konyhabútor, háztartásikisgép ~ 15 db (vízforraló, kávéfőző, mosógép, mikró, vasaló, műanyagtelefon), evőeszközkészlet ~ 6 db (műanyag villa, kanál, tányérok), csepegtetőtál ~ 1 db, tűzhely ~ 1 db, lábas ~ 8 db, fazék ~ 7 db, serpenyő ~ 5 db, mosogató ~ 1 db, műanyag ételek ~ 30 db (pizza, torta, gyümölcsök, zöldségek), kötény ~ 5 db, szakácssapka ~ 2 db, babakocsi ~ 1 db, báb ~ 33 db, táska ~ 5 db, pénztárca ~ 2 db, barbie ~ 11 db, barbieruha ~ 20 db, gyermeknek jelmez ~ 7 db, fejdísz, orvosijátéktáska ~1 db (lázmérő, vizsgáló), fodráshajszárító ~ 2 db, fésű ~ 4 db, tükör ~ 1 db, fodrászkendő ~1 db, műanyag parfüm ~ 2 db, krém tégely ~ 3 db, kicsi baba ~ 12 db, szerszámosláda ~ 1 db, műanyag és anyag játékbaba ~ 10 db, babaruhák ~ 30 db, ~ pólya 1 db, kiságy ~ 1 db, fürdőkád ~ 1 db, babahordozó ~ 2 db
Szabályjáték:	Gyöngyfüző ~ 4 db kis doboz, vasalható gyöngyök ~ 1 db kis doboz, kirakó ~ 12 db, memória játék ~ 11 db, dominó ~ 5 db, túskejáték ~1 db, kártyajáték ~ 5 db, ügyességi játékok ~ 8 db, mágneses társasjáték ~ 3 db, fiú és lány baba, melyre mágnesek segítségével különböző szerepeknek megfelelően lehet felöltöztetni (például festő, orvos, szakács, hercegnő. balett táncos, cowboy)

6. táblázat: Kodály Zoltán Óvoda egy csoportszobájának a játékeszközei⁴

⁴ A leltár saját készítmény a megfigyelésem alapján

Mátrafüredi Tagóvoda

A negyedik óvoda Gyöngyös városában, egy erdei környezetben fellelhető a Mátrafüredi Tagóvoda. 2008. január 28-án a helyszíne átkerült egy régi általános iskola földszintjére. Az új, tágas és felújított épületben egy csoportszoba és egy tornaterem kap helyet. A helységek klímával ellátottak, így mindegyik időszakban a gyermekek igényének megfelelő hőmérsékletet tudnak biztosítani. Egy csoport működik 30 fő gyermekkel, 2 óvodapedagógussal és egy dajkával. A csoport vegyes életkorú gyermekekből tevődik össze, ezáltal a testvérek is egy csoportba járhatnak, így a családi légkör nem csak otthon, hanem az óvodában is megvalósul. A gyermekek érdekeit tartják fontosnak, ezért szeretnék, hogy az óvodások a mindennapjai jó hangulatban teljen. Érdekesség, hogy az intézmény Madárbarát Óvoda, hiszen a Magyar Madárvédő Egyesület tagja, így céljaik közé tartozik a hazai madárvilág megismertetése, illetve az állatok védelmére nevelése a gyermekekkel. Az óvoda egyedi abból a szempontból, hogy kapcsolatot ápol a helyi idősothonnal és ünnepek alkalmából az adott ünnepnek megfelelő műsort adnak elő a gyermekek. Lehetőség adódik az óvodásoknak sakkozni, mellette egyénileg vagy akár közösen tanulhatnak „zenélni” hangszerekkel, valamint a robotika és a programozás rejtélyeit is megismerhetik. Térítésmentesen az 5-6 éves korosztály minden évben a vízhez szoktatás miatt uszodába jár. A Mátrafüredi Tagóvoda számos díjat tudhat a magáénak, hiszen 2015-ben az „Örökös Zöld Óvoda”, 2019-ben „Kincses Kultúróvoda” címét, továbbá 2020-ban a Biztonságos Óvoda plakettet érdemelte ki. Fakultatív programok részt vételére is van lehetőség, ilyen a tenisz, az ovifoci és az angol nyelvtanulás. (Mátrafüredi Tagóvoda hivatalos oldala)

A csoportszobában fellelhető játékok kategorizálva és darabszám szerint megadva:	
Gyakorlójáték:	Mesekönyvek, képeskönyvek ~ 120 db, autó ~ 1 db nagy kosár (versenyautók, kisautók, buszok, kamionok, mentőautó, tűzoltóautók, rendőrautók, markolók, dömperek, traktorok, motorok) fa vonat ~ 1db kosár, műanyag póniló, háziállat, vadállat ~ 1db kosár, babzsák ~ 30 db
Konstruáló játék:	Kislego ~ 1 láda, lego duplo ~ 3 láda, fa építő kockák ~ 1 láda, fa sín ~ 1 láda, műanyag autópálya elemek építéshez ~ 2 láda, emeletes műanyag autópálya elemek ~ 1 db, fa terepasztal (város, utak képborítással) ~ 1 db, tüsi építő 1 ~ nagy kosár, fa babakáz ~ 1 db, konstrukciós pálcika építő ~ 4000 db-os, bino kalapácsos játék ~ 1 db,
Szerepjáték:	Háztartási gépek (hűtő, mosogatógép, vízforraló, teafőző, mosógép, mikró, vasaló, telefon), evőeszközkészlet ~ 20 db (műanyag kanál, villa, kés, tányér, pohár), szedőkanál ~ 5 db, konyhabútor ~ 1 db, tűzhely ~ 1 db, mosogató ~ 1db, lábas ~ 6 db, fazék ~ 4 db, serpenyő ~ 5 db, tésztaszűrő ~ 4 db, tojásszeletelő ~ 1 db, műanyag csepegtető ~ 1db, műanyagételek ~ 40 db (zöldség, gyümölcs, torta, teasüti, sajt, tojás), fa ételek ~ 12 db (pizza, torta), fém bevásárló kosár ~ 4 db, pénztárgép ~ 1 db, műanyag mérleg ~ 1 db, műanyagkosár ~ 2 db, kötény ~ 5 db, fejdísz (jelmeznek megfelelő), szakácssapka ~ 2 db, terítők ~ 6 db, babakocsi ~ 3 db, táska ~ 2 db, pénztárgép, pénztárca ~ 2db, báb ~ 1 nagy láda 40 db, ujjbáb 50 db, jelmezek ~ 10 db, orvosi játék láda 1 db (lázmérő, vizsgáló), fa fodrászat, szék ~ 1db, műanyag fésülködő asztal székekkel ~ 1 db, fodráshajszárító ~ 2 db, fésű ~ 4 db, tükör 2 ~ db, műanyag parfüm ~ 2 db, krém tégely ~ 2 db, hajcsavaró ~ 6 db, baba ~ 10 db, babaruha ~ 30 db, pólya ~ 1 db, fa babaágy ~ 1 db, fa kiságy ~ 1 db, babahordozó ~ 2 db, etető szék ~ 2 db, műanyag baba bili ~ 1 db, edényfogó kesztyű ~ 3 db, kislapát seprűvel ~ 1 db, műanyag laptop ~ 2 db, játék tablet ~ 2 db
Szabályjáték:	Társasjátékok ~ 25 db, fa puzzle ~ 15 db, fa kirakó kocka ~ 5 db, puzzle ~ 12 db, kártya ~ 5 csomag, domino ~ 4 doboz, gyöngyfüző ~ 1 doboz, pöttyi ~ 1 kis láda, mágneses öltöztető játék ~ 1 db, tüske játék ~ 3 db

7. táblázat: Mátrafüredi Tagóvoda egy csoportszobájának a játékeszközei⁵

Parádi Bendegúz Óvoda

⁵ A leltár saját készítmény a megfigyelésem alapján

Az ötödik óvoda a Parád Nagyközségben található Parádi Bendegúz Óvoda. Az óvoda három homogén csoportból tevődik össze, ezek a Katica, a Sün és a Vakond csoport. Az óvodapedagógusok pedagógiai és pszichológiai feladatai a gyermekekhez és a legfontosabb tevékenységi formájukhoz a mozgáshoz és a játékhoz igazodik. Komplex prevenciós programot követ az intézmény, így eltérő képességű gyermekek nevelése és fejlesztése egyszerre, egyidőben valósul meg, ezenkívül figyelmet fordítanak még a tehetséges gyermekek gondozására is. A tehetséges gyermekek tehetségműhelyek keretén belül bontakozhatnak ki, ahol az érdeklődésüknek megfelelően eltérő tevékenységeken vehetnek részt, mint a barkácsolás - ábrázolás, a mozgás, a zenei kultúra fejlesztése. Ezek a lehetőségek céljai, hogy segítse az óvoda-iskola átmenetet, ezáltal végbemegy az egymásra épülés is. A Pedagógiai Programjukban helyet kap a gyermekek környezettudatos szemléletének a formálása, melyet a Zöld Óvodai Program, továbbá a Zöld eseménynaptár igazol. A környezettudatos gondolkodás kialakítása végett a felnőttek szelektív szemétygyűjtésre, növények ültetésére, gondozására, takarékos víz és áramhasználatra, stb. tanítják az óvodásokat. Az óvoda a környezet megóvása mellett az egészséges életmódra való nevelést is hangsúlyozza. Az Egészségfejlesztő Programon belül a betegségek megelőzésének a tanítása mellett helyet kap az egészséges állapot tudatos megélésére és a kiegyensúlyozott élet értéként történő megélésére. A kreatív napok, a hátizsákos kirándulások és a Bendegúz nap a szülőkkel való kapcsolattartás miatt jöttek létre, így a szülőknek lehetőségük adódik betekintést nyerni az óvoda életébe. Helyi Pedagógiai Programjukban a legnagyobb szerepet a személyiségfejlesztésnek illet a tapasztalás útján, természetes környezetben történő tanulásnak szánják. (Parádi Bendegúz Óvoda hivatalos oldala)

A csoportszobában fellelhető játékok kategorizálva és darabszám szerint megadva:	
Gyakorlójáték:	Autó ~ 1 nagydoboz ~ 25db (kisautó, matchbox, versenyautó), 1 nagy dobozzal ~ 1-2 db (traktor, fa szállító, tűzoltóautó, kamion, mentőautó, rendőrautó, teherautó, motor, kukásautó), mágneses fa vonat nagy készlet, mesekönyv ~ 60 db, póniló ~ 20 db, plüss figurák- téma szerint cserélve ~ 40 db
Konstruáló játék:	Apró legó ~ 3 db doboz, műanyag babaház ~1 db, fa babaház 2 db, lego duplo ~ 1 nagydobozzal, fa vár építő ~ 1 nagydobozzal, nagy fa építő kocka nagyon nagy kosárban ~ 100 elemes, fa sín készlet 2 db, műanyag sínkészlet 1 nagydobozzal, Montessori építő 2 db, emeletes műanyag parkolóház, kisméretű fakocka 3 nagydoboz, műanyag állatfigurák 25 db, fa állatkertes építő,
Szerepjáték:	Háztartási kisgép (kávéfőző, robotgép, vasaló 2 db), laptop ~ 2 db, műanyag telefon, műanyag evőeszköz készlet (műanyag villa, kanál, kés, tányérok), csepegtető tál 1 ~ db, tűzhely ~ 1 db, lábas ~ 8 db, fazék ~ 8 db, serpenyő ~ 3 db, műanyag ételek ~ 30 db (gyümölcsök, zöldségek, tojás), filc torta, filc szendvicsek, filc sonkák, kötény ~ 2 db, szakácssapka ~ 1 db, babakocsi ~ 1 db, táska ~ 6 db, barbie ~ 10 db, barbie ruha ~ 20 db, gyermekeknek jelmez ~ 5 db, fejdísz, szoknyák függönyanyagból ~ 3db, orvosi játéktáska ~ 2 db, fodrász készlet, fésű ~ 2 db, tükör ~1 db, műanyag parfüm, pénztárcák, pénztárgép, kicsi baba ~ 5 db, szerszámosláda ~ 1 db, textil babák ~ 4 db, műanyag babák ~ 5 db, babaruhák ~ 10 db, kiságy ~ 1 db, fürdőkád ~1 db, babahordozó ~ 1 db
Szabályjáték:	Gyöngyfüző készlet fa ~ 2 db, kártyajáték ~ 2 db, műanyag ~ 2db, kirakó ~ 8 db, memória játék ~ 6 féle, dominó ~ 2 féle, „pöttyi” ~ 2 db, túskejáték ~ 2 db, mágneses- öltöztető társasjáték, „Keresd a párját!”- összetartozó puzzle kirakós (Miből készül?; Mit ad?; Hol lakik?; ...) kaleidoszkóp ~ 2 db, nagyító ~ 3 db, saját készítésű fejlesztőjátékok ~ 5 db, saját készítésű térbeli társasjátékok (labirintusos, célba gurítás, krumplici ültetés)

8. táblázat: Parádi Bendegúz Óvoda egy csoportszobájának a játékeszközei⁶

⁶ A leltár saját készítmény a megfigyelésem alapján

Csoportszobai játékeszközök lehetőségei pályaorientáció szempontjából

Az 5 óvodában megegyező játékok	
Gyakorló játék	Műanyag állatfigura, mesekönyv, képeskönyv, autó, plüssfigura, póniló
Konstruáló játék	Lego, lego duplo fa kis/nagy építőkocka, fa sínpálya/autópálya, fa vagy műanyag babaház
Szerepjáték	Jelmez, fejdísz, baba, babaágy, babakocsi, babaruha, táska, pénztárca, orvosi játéktáska, szerszámosláda, fodráskészlet (egyes óvodákban néhány eszköz), pénztárgép, pénztárca, báb, konyhabútor, konyhai kisgép, műanyag étel, evőeszközkészlet, kötény, lábas, fazék, serpenyő, edény, fésű, tükör
Szabályjáték	Memória játék, társasjáték, dominó, kártyajáték, kirakós játék/puzzle, gyöngyfűzőkészlet, túszejáték, fiú és lány baba, amelyre mágnesek segítségével különböző szerepeknek megfelelően lehet felöltöztetni

9. táblázat: Az 5 óvodában megegyező játékok⁷

Az utolsó táblázatban az általam vizsgált 5 óvoda játékeszközei közül összegyűjtöttem azokat, melyek mindegyik óvodában megtalálhatóak, majd a gyakorló, konstruáló, szerep és a szabály játékoknak megfelelő csoportjába soroltam őket.

A kiemelt játékok közül, azon belül elsősorban a szerepjáték kategóriában lévő eszközök alkalmasak a pályaorientációra is. A gyermek a jelmezek és a hozzájuk tartató fejdíszek, segítségével számos pályához köthető szerepet tudnak hitelesen eljátszani (rendőr, tűzoltó). Egyes szerepek valós megéléséhez a gyermekeknek helyszíneket (babakonyha, fodrászat), hozzájuk megfelelő játékeszközöket is biztosítanak (konyhai kisgép, pénztárgép vagy fésű, tükör). Tapasztalataim alapján a babakonyhában éttermes vagy a háztartásbeli szerepet töltik be, a többi általuk megvalósítandó karaktert a szőnyegen vagy az udvaron játsszák el.

⁷ A leltár saját készítmény a megfigyelésem alapján

A Kodály Zoltán Óvodában a szakmák megismeréséhez köthető társasjátékok is megtalálhatóak, ezáltal játékos formában ismerhetnek meg egyes pályákat és a hozzájuk köthető eszközöket. Ilyen társasjáték a Játszva ismerjük meg a szakmákat és Szakmák.

2. kép: Szakmák

1. kép: Játszva ismerjük meg a szakmákat

⁸ Saját készítésű kép a Kodály Zoltán Óvodából

⁹ Saját készítésű kép a Kodály Zoltán Óvodából

5.4.3. A harmadik kutatás

A kutatásom utolsó szempontja ismét az 5 óvodához köthető, hiszen mindegyik rendelkezik Helyi Pedagógiai Programmal, mely az óvodák hivatalos honlapján elérhetőek.

Annak érdekében, hogy a kutatásom minél sikeresebb legyen a pályorientációhoz kapcsolódó 5 kulcsszó alapján összevetem a dokumentumokat. Az öt kulcsszó: pályorientáció, szakma, foglalkozás, hivatás, karrier. Érdeemes tudni, hogy a Kodály Zoltán Óvoda és a Klapka Tagóvoda dokumentuma 2018-tól, a Park Óvoda dokumentuma 2015-től, a Parádi Bendegúz Óvoda dokumentuma 2022-ben és a Mátrafüredi Tagóvoda dokumentuma pedig 2017-től lépett érvénybe, viszont az utóbbi óvoda programja 2018-ban és 2020-ban apró módosításokon esett át.

Pályorientáció kulcsszó:

Az 5 pedagógiai napló elolvasása után nem találtam egyikben sem a pályorientáció szót.

Szakma kulcsszó:

A Kodály Zoltán Óvoda, a Park Óvoda, a Klapka Tagóvoda, a Mátrafüredi Tagóvoda és a Parádi Bendegúz Óvoda Helyi Pedagógiai Programjában a szakma kulcsszó pályorientáció szempontjából nem szerepel, ám a szakmai kifejezésről többször is szó esik, de az óvodában dolgozók és az intézmény munkájára vonatkozóan.

Foglalkozás kulcsszó:

A Klapka Tagóvoda dokumentumában a 37. oldalon a foglalkozás kifejezés megjelenik a gyermekre nézve. Az óvodai élet tevékenységei fejezetcím a környezet megismerésére nevelés alcíménél olvashatunk az óvodás kor végéről elért fejlődési színtről, mi szerint az iskola érett gyermeknek ismernie kell a személyi adatait, a szülei nevét, a foglalkozásukat, a testvéreik nevét és az életkorukat. Az 51. oldalon az óvodába lépés, iskolába lépés feltételei fejezetnek az egészségesen fejlődő gyermek résznél ismét említésre kerül a foglalkozás szó. A program szerint az egészségesen fejlődő gyermek alapszintű ismeretekkel rendelkezik saját magáról és a környezetéről, így képes felidézni a nevét, a lakcímét, a szülei foglalkozását, megtudja különböztetni a napszakokat, tudja és alkalmazza a gyakorlatban a gyalogos közlekedés általános szabályait, tisztában van a lakóhelyével, a környezete növényeit, állatait, a helyes gondozását és védelmét, képes az időjárásnak megfelelően öltözködni.

A Kodály Zoltán Óvoda dokumentumában a 104. oldalon, az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladata fejezetcímhez tartozó szövegben ír az óvodapedagógus feladatai és céljai játékaival kapcsolatosan, mely szerint érdemes eltérő foglalkozásokat eljátszani például orvos, szerelő, postás, fodrász, tanító nő, rendőr, tűzoltó, fotós, mentős, építő munkás, illetve számítógépes. A 126. oldalon a fejlődés általános jellemzői az óvodáskor végére fejezet címen belül az egészségesen fejlődő gyermekről olvashatunk, ahol pontosan ugyan olyan formában van a foglalkozás szó megfogalmazva, mint az előző dokumentumban pontosan ugyan ennél a résznél. A 130. oldalon szintén ezen a fejezeten belül található meg a foglalkozás kulcsszó, viszont ennél a külső világ tevékeny megismerésének alcím részéhez tartozik, mely kimondja, hogy az óvodás gyermek tudja a saját nevét, a lakcímét és a szülei foglalkozását. A 136. oldalon olvashatunk a nagycsoportos gyermek fejlődéséről, miszerint ismernie kell a szülei nevét, a lakcímét és a foglalkozását.

A Park Óvoda Helye Pedagógiai dokumentumában a 84. oldalon az óvodai nevelés rendszere fejezetben a külső világ tevékeny megismerése alcímen belül a foglalkozás szó megjelenik, mely a szakmák megismerésére adhat lehetőséget, hiszen az óvoda környezetében lévő üzletek, boltok intézmények, rendelők látogatására van lehetőség. A 85. oldalon olvashatunk az óvodáskor fejlődés jellemzőiről, mely szerint a gyermeknek tudnia kell a saját lakcímét, a szülei nevét, a foglalkozását és az óvodájuk nevét. A 152. oldalon ismét a fejlődés jellemzői az óvodáskor végére kerül említésre, ahol ismét olvasható, hogy a gyermek tudja saját lakcímét, szülei nevét, foglalkozásukat és óvodájuk nevét.

A Mátrafüredi Tagóvoda dokumentumában a foglalkozás szó megjelenik, de nem a pályaaorientációra utalva.

A Parádi Bendegúz Óvoda Helyi Pedagógiai Programjában a 32. oldalon a fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére alcím alatt lévő szövegben jelenik meg a foglalkozás szó, mely szerint a gyermeknek az óvodáskor végére tudnia kell a lakcímét, a szülei nevét, a foglalkozásukat, saját adataikat és a családi relációkat.

Hivatás kulcsszó:

A hivatás kulcsszó csak a Klapka Tagóvoda dokumentumában szerepel egyszer, de nem pályaaorientációs célzattal, a másik négy dokumentumban egyáltalán meg sem jelenik ez a kifejezés.

Karrier Kulcsszó:

A karrier kulcsszó a hivatás kulcsszóhoz hasonlóan szintén csak a Klapka Tagóvoda dokumentumában jelenik meg, de nem pályaaorientációhoz köthetően és a másik négy dokumentumban egyáltalán nem kap helyet ez a szó semmilyen formában sem.

5.5. A hipotézisek megválaszolása

5.5.1. Első hipotézis

Az első hipotézisem - A megkérdezett óvodapedagógusok nap, mint nap foglalkoznak a pályaaorientációval az óvodában, de nem tudatos formában, nagyrészt beigazolódott.

Fontosnak tartom megjegyezni, hogy mindegyik interjúalany hallott már a pályaaorientációról, nagyjából képesek voltak definiálni a fogalmát is, bár elmondásuk alapján nem fordítanak rá kellő figyelmet a munkahelyükön pedig érdemes lenne. Kijelenthetem, hogy a legtöbb intézmény a projekthét keretén belül törekszik a megvalósítására, céljaik közé tartozik néhány szakma megismertetése a gyermekekkel, de a tematikus heteken nem a pályaaorientációra fektetik a hangsúlyt. Egyhangú döntés született arról, hogy az irányított és a szabadtevékenységi formák egyaránt tartalmaznak pályaaorientációs tartalmat rejtett formában, melyet példákkal is alátámasztottak. A munkájuk során használt dokumentumok tartalmára vonatkozó kérdésnél bizonytalan válaszokat kaptam, mert pontosan nem tudták eldönteni, hogy tartalmaz-e pályaaorientációt vagy sem, de véleményük szerint érdemes a meglévő dokumentumok valamelyikében (főleg a Csoportnaplóban) írni a témáról. Nem meglepő módon egyetértettek azzal, hogy a csoportszobájukban vannak olyan játékok, melyek a pályaaorientációra alkalmasak lehetnek, de általában csak a szabadjáték során használják a gyermekek. Végül a többség úgy nyilatkozott, hogy érdemes a szakmákat részletesebben is megismertetni a gyermekkel, főleg a nagycsoportosokkal, de mindenképpen az életkoruknak megfelelő szinten.

5.5.2. Második hipotézis

A második hipotézisem - A pályaismeretfejlesztés implicit módon megjelenik az óvodai csoportszobában, de nem pályaaorientációs célzattal, teljes mértékben beigazolódott.

Az általam feltérképezett csoportszobák igen is tartalmaznak pályaaorientációra alkalmas játékeszközöket. Nem csak eszközök formájában jelenik meg, hanem külön sarkokat is alakítanak ki a csoportszobán belül, melyet célirányosan hasznosítani lehet. Ezek közé tartozik a babakonyha vagy a természetsarok is.

5.5.3. Harmadik hipotézis

A harmadik hipotézisem – Az általam vizsgált óvodák Helyi Pedagógiai Programjukban nem jelenik meg semmilyen formában sem a pályaaorientáció témaköre, szintén beigazolódott.

Az 5 dokumentumban az általam keresett 5 kulcsszó (pályaaorientáció, szakma, foglalkozás, hivatás, karrier) közül csak a foglalkozás szó jelenik meg a legtöbbször és utal is pályaaorientációra, viszont jelentős részben inkább más értelemben használja. Számottevő többségben a dokumentumokban a foglalkozás szó az irányított és a szabadtevékenységekre, a kötelező tevékenységeken kívüli foglalkozásokra (néptánc, görkorsolya), speciális foglalkozásokra (speciális mozgásfejlesztő, fejlesztőpedagógiai, logopédiai prevenciói), az óvodai foglalkozásokon kívül szervezett tevékenységekre (bábszínház, kirándulás, színház, múzeum, úszás, mozgásfejlesztőtorna) értelmezhető.

6. Összefoglalás

Diplomadolgozatom célja, hogy a pályaorientáció témakörben birtokomban lévő tudásomat bővítsem, majd ezt a tudást összevonjam az alapszakos tanulmányaimmal. Az előző egyetemen végzett szakmai gyakorlataim során beleláthattam az óvodai élet mindennapjaiba, ennek következtében széles körű ismerettel rendelkezem az óvodás gyermekekről, ezáltal feltételezem, hogy célszerű már kisgyermekkorban, kiemelten a nagycsoportos korosztályhoz közelebb hozni a szakmák világát.

Pedagógusként kijelenthetem, hogy az óvodás gyermekek rendkívül kíváncsiak a világra, rengeteg új információ befogadására képeset, melyre érdemes építkezni, így a kötelező ismeretek átadása mellett egyértelműen megjelenhet a pályaorientáció is. A három óvodai csoportszobájára, ahol a szakmai gyakorlatomat végeztem, elmondható, hogy a legtöbb játékeszközük alkalmas a különböző szakmák eljátszására és bemutatására. A dolgozatom hipotéziseit a számomra új ismeretek mellett az előzetes tapasztalataim felhasználásával fogalmaztam meg.

A céljaim közé tartozik, hogy egy átfogóbb képet kapjak az óvodapedagógusok gondolatairól a pályaorientáció kapcsán, ezért a strukturált interjú mellett döntöttem, ahol mindegyik interjú alany megoszthatta velem a személyes véleményét a témával kapcsolatosan. Az általam összeállított kérdések nem csak a pedagógusok személyes gondolataira irányultak, hanem a munkahelyük szemléletére is, mert hiába szeretne egy óvodapedagógus pályaorientációt tartani a csoportjának, ha az intézmény ezt nem támogatja.

Így az első hipotézisem vizsgálatára az interjú kutatás módszerét használtam, mely szerint, a megkérdezett óvodapedagógusok nap, mint nap foglalkoznak a pályaorientációval az óvodában, de nem tudatos formában. A válaszok összesítése alapján a feltevésem beigazolódott, hiszen az elmondások szerint igaz, hogy az irányított és a szabadjáték tevékenységi formákban egyaránt megjelenik a pályaorientáció, melyhez az óvoda nem tudatos formában játékeszközöket is biztosít. Mint ahogyan említettet a pedagógusok munkahelyére is irányultak kérdések elsősorban a dokumentumaik felé, melyből az elmondottak alapján kiderült, hogy összeségében nem tartalmazznak a pályaorientációhoz köthető tartalmat.

A második hipotézisem megfogalmazásában a gyakorlatom alatt megtapasztaltak felhasználásával fogalmazódott meg benne, mely szerint a pályaismeretfejlesztés implicit módon megjelenik az óvodai csoportszobában, de nem pályaaorientációs célzattal, beigazolódott. Mivel alapszakon volt szerencsém nem csak egy, hanem három óvoda csoportszobáját részletesebben feltérképeztem, ebből levontam azt a következtetést, hogy valószínűleg a legtöbb óvoda játékeszközei között szerepel olyan eszköz, mely pályaaorientációra alkalmas lehet. A feltételezésem beigazolódott, hiszen az 5 óvoda, ahová ellátogattam a kutatásom céljából, rengeteg szakmához köthető játékeszközzel rendelkezik.

A harmadik hipotézisem az általam megvizsgált óvodák online formában elérhető Helyi Pedagógiai Programjának a dokumentumához köthető, mely alapján az általam vizsgált óvodák Helyi Pedagógiai Programjában nem jelenik meg semmilyen formában sem a pályaaorientáció témaköre, szintén beigazolódott. A dokumentumok elemzése közben egyáltalán nem találtam pályaaorientációhoz tudatosan köthető szövegrészleteket, így elmondható, hogy a dokumentumok nem tartalmazznak pályaaorientációs törekvéseket.

Saját véleményem szerint, érdemes a nagycsoportos gyermekeknek pályaaorientációs foglalkozásokat tartani az óvodában játékos, az egyéni igényekhez és képességekhez igazodva, hiszen a későbbiekben erre a tudásra már az iskola is tud építeni. Nem hiszem, hogy egy óvodás gyermek ebben az életkorban tudatosan képes lenne kiválasztani magának egy szakmát, de a későbbiekben megkönnyítheti a pályaválasztást, ha minél fiatalabb korban megismertetnék velük különböző szakmákat.

Irodalomjegyzék

- B. Méhes V. (2018): Az óvónő és az óvodai játék. Budapest, Móra Könyvkiadó
- Bányász I. (2008): A szocializáció folyamata és színterei, a szociális identitás kialakulásának összefüggései. Budapest, Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet
- Bíró E. (2009): Jogi segédlet iskolai, óvodai, kollégiumi belső jogi normához: alapító okirat, pedagógiai (nevelési) program, helyi tanterv, munkaterv, tanév-nevelési év helyi rendje, szervezeti és működési szabályzat, házirend, minőségirányítási program. Budapest, Jogismeret Alapítvány
- Borbély-Pecze T. B. - Gyöngyösi K. - Juhász Á. (2022): Az életutató-támogató pályaeorientáció a köznevelésben. A pályaeorientáció új szemlélete és a hazai helyzet. In: Borbély-Pecze T. B. (szerk.): Pályaválasztás, pályaeorientáció, pályaeokáció, Budapest, ELTE Eötvös kiadó – Magyar Pedagógiai Társaság – Wesley Kiadó, 85-104. o.
- Borosán L. (2011): Pályaeorientáció. In: Bábosik I. - Borosán L. - Hunyady Gy. - M. Nádasi M - Schaffhauser F. (szerk.) Pedagógia az iskolában. A szociális életképesség megalapozása. Budapest, ELTE Eötvös kiadó, 92-106. o.
- Borsné Horváth E. (2021): Pályaeorientáció az óvodában. In: Tajtiné Lesó Gy. (szerk.): Pályaeorientáció, mint pedagógiai folyamat egy projekt szemszögéből, Eger, Heves Megyei Pedagógiai Szakszolgálat, 41-53. o.
- Fazekas I. (2009): Az iskolai pályaeorientációs tevékenység új módszertani lehetőségei, Doktori disszertáció tézisei, Kézirat. Elte PPK Neveléstudományi Doktori iskola, Budapest
- Kenderfi M. (2012): A pályaeorientáció folyamatának korszerű értelmezése, In: Dr. Szilágyi K. (szerk.): A pályaeorientáció szerepe a társadalmi integrációban. Budapest, ELTE TÁTK, 6-11. o.
- Kovács Gy. - Bakosi É. (2005): Játék az óvodában. Debrecen, Didakt Kft.
- Maszler I. (2002): Játékpédagógia. Pécs, Comenius Bt.
- Mérei F. - V. Binét Á. (2006): Gyermeklélektan. Budapest, Medicina könyvkiadó rt.
- Millar, S. (1997): Piaget játékelmélete, 65.-68. o., Turner, J. (1997): Az értelmi fejlődés megközelítései: Jean Piaget, 91.-101. o., Piaget J.(1997): Az egyszerű gyakorló játékok osztályozása, 121-125. o., In: Störckert Károlyné (szerk.): Játékpészichológia. Budapest, Eötvös József Könyvkiadó

- Oláh A. (2006): Pszichológiai alapismeretek. Budapest, Bölcsész Konzorcium, 613.-626.o
- Setényi J. (2013): Gyermeki világkép a gyermekkultúra tükrében. Budapest, Expanzió Humán tanácsadó kft. 26. o. – 32. o.
- Stark G. M. (2010): Óvodapedagógia és játékmódszertana. Csíkszereda, Státusz kiadó
- Szilágyi K. (2007): Munka-pályatanácsadás, mint professzió. Budapest, Kollégium Tanácsadó, Szolgáltató Kft.
- Szilágyi K. (2005): A fiatalok és a felnőttek pályaaorientációs és karrierépítési készségeinknek szintje, fejlesztésének lehetőségei. Budapest, Felnőttképzési intézet
- Török R. (2017): A pályadöntések mesterei. Budapest, Print & Pixel House kiadó

Folyóiratok:

- Körmöci K. (2010): A gyermeki játék és a tanulás. Magiszter, 8. Évf. Szám 4. 17-25. o. <https://docplayer.hu/16707813-A-gyermeki-jatek-es-a-tanulas.html> Letöltés ideje: 2022.10.01.
- Mangné Kardos Z. – Kovács É. (2020): A pályaválasztás és a pályaaorientáció kihívásai – az önismeret és a motiváció fontossága. Tudásmenedzsment 20. Évf. 1-2.szám, 241-256. o. <https://journals.lib.pte.hu/index.php/tm/article/view/3689/3426> Letöltés ideje: 2022.11.02.
- Molnár B. - Pálfi S. - Szerepi S. - Vargáné Nagy A. (2015): Kisgyermekkorai nevelés Magyarországon. Csiki lapok 54. évf. http://epa.oszk.hu/01500/01551/00093/pdf/EPA01551_educatio_2015_3_121-128.pdf Letöltés ideje: 2022.11.10.
- Rahajeng Bellinda Nastiti, Edi Purwanta (2019): Introducing career to kindergarten students. Psychology, Evaluation, and Technology in Educational Research, 2 Évf. 1. szám, 10-21. o. <https://petier.org/index.php/PETIER/article/view/29/14> Letöltés ideje: 2023.04.22.
- Takács N. (2020): Az élethosszig tartó tanulás megalapozása óvodás és kisiskolás korban. Óvodapedagógusok és tanítók vélekedésének vizsgálata kvalitatív módszerrel. Gyermeknevelés, 7 Évf. 2–3. szám. 156–169. o. <https://ojs.elte.hu/gyermekneveles/issue/view/39>, <https://ojs.elte.hu/gyermekneveles/article/view/521/419> Letöltés ideje: 2022.10.01.

Internetes források:

- Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200363.kor> Letöltés ideje: 2022.09.21.
- Bendegúz Óvoda hivatalos oldala
<https://bendeguzovoda.hu/> Letöltés ideje: 2023.04.22.
- Kodály Zoltán Óvoda hivatalos oldala
<https://www.kodaly-micimackoovoda-tatabanya.hu/> Letöltés ideje: 2023.03.06.
- Mátrafüredi Tagóvoda hivatalos oldala
<https://gyongyosovik.hu/page.php?14> Letöltés ideje: 2023.03.09.
- Park Óvoda hivatalos oldala
<https://ujpestiparkovi.hu/rolunk.html> Letöltés ideje: 2023.03.06.
- Rákospalotai Összevont Óvoda Klapka Tagóvoda hivatalon oldala
<http://www.rakospalotaiovi.hu/klapka/bemutakozas> Letöltés ideje: 2023.03.06.

Pedagógiai naplók:

- Bendegúz Óvoda Helyi Pedagógiai Programja
<chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclcfndmkaj/https://bendeguzovoda.hu/documents/ovoda/pedagogiai-program-2022.pdf> Letöltés ideje: 2023.04.22.
- Kodály Zoltán Óvoda Helyi Pedagógiai Programja
chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclcfndmkaj/https://mail-attachment.googleusercontent.com/attachment/u/0/?ui=2&ik=0201cf5b79&attid=0.1&permmsgid=msg-f:1617296466521931943&th=1671ca914788c0a7&view=att&disp=inline&realattid=f_jnt2b5yl0&sadbat=ANGjdJ_w08NvYiYgEWWaacfJTNPrrHV-63zBoiJnLEf2PezzawSqVRo-1TNqz6dkoVGeciQqZcJ06YKW9s_bbtKOkyZwZGul_rCeaAUtIl2fmTZn-CbFOCfxbd8Bcw9_Fi8ku1vZ5Fe6hIbiw37YXl mj9M0hUJ8OWoJTlw1570Tfmo1dIbg4u3rYhjfl51af0VvIhwO2o59CurYmFPuDhxzyiKchbtH1ufg_0ahUR-2roR8doYKR4wr8At7x1Npo0tigYOhWpR7E3IBkkwjNkaq3ToHk1ypBZq6pP7xYzngUjgStUNY67OwRUX02_ iyeGuozSuz9e7IUM_f5_9QMpDHM5eWYBU5ll7hJu6o5dRLbLbqPMXBDgzcYo9LgwLwR07VSom8b2shtuf_Pb5md2HFhgSyS_UwD94IEwhtahh7AFX5JA1a7uxe8fb1B-cYQo0JhXySvLxLcSAD4LKTHi2nH70aaWo9Mp_hp3TW7vV-5rmubgI_eNSSPakJhBNRv9xH22N2Y4u2s1QoBtiMTzOBbwVriuEPJWHmdacLY

nRV-

u2EwWjHd1piC1CF7mE5aRXnsmQ3cdoEhoHzwtDjXY7RevuGxQqiNs5Oe6WL
ODYso JBOOhs0LjI6tCrUgghYxpIziATGgw1VZBN5U4qPFm3OhHVE9a7HZC
zrhJ73gNGSxicDQG81yJYxbDTt0PKH6A1JCf25eqyoDVtAL5YeruG1m5euFM4
n12OlwnPOfMulgJFUWC8IqUh NtNptKXhl3UXyzURReDGLjDMO7FZz70rl1k
K48dG_vhJw7Nu-S9D0DPW-mA2do2rKvteOgXDU0nyNoT-

S8WdG_BveNjgRnysvDLd2QdQRoUIyzF-

6ubtKh255PxGEoDbZ6kVAioPUukesb61vAPIhJ_rWTsxIEvmhE1nQ39Pk8-

jUO5viOvVyHlC5EklbdWqPYRm2h80T7rfsRxmNZQLh2uAjJy9LXSoCLohyAh
F47Cvb-eG03vnuol2l-WQi-55QJUc1UjZ1FmChQwlLo0GRZ6X4CXL Letöltés

ideje: 2023.03.06.

- Mátrafüredi Tagóvoda Helyi Pedagógiai Programja

file:///C:/Users/Fanni/Downloads/ped.pr%20(1).pdf Letöltés ideje: 2023.03.09.

- Park Óvoda Helyi Pedagógiai Programja

https://ujpestiparkovi.hu/images/pedagogiaiprogram.pdf? Letöltés ideje:
2023.03.06.

- Rákospalotai Összevont Óvoda Klapka Tagóvoda Helyi Pedagógiai Programja

chrome-

extension://efaidnbmnribpcajpcglclefindmkaj/http://www.rakospalotaiovi.hu/uplo
ads/upload_rakospalotai/file/54_file1_pedagogiai_program-2018..pdf Letöltés

ideje: 2023.03.06.

Mellékletek

1. számú melléklet: strukturált interjú kérdései

Demográfiai adatok:

1. Az ön neme:
 - nő
 - férfi
2. Az ön életkora:
3. Az ön lakóhelyének a típusa:
 - főváros
 - nagyváros, megyeszékhely
 - kisváros
 - község, falu
 - tanya
4. Hány éve dolgozik óvodapedagógusként.
 - 0 - 5
 - 6 -10
 - 11 - 16
 - 17 – 26
 - 27 – 32
 - 33 – 38

Interjú kérdések:

1. **Kérdés:** Ön tudja-e, hogy mit jelent a pályaorientáció fogalma?
2. **Kérdés:** Ön tudja-e, hogy a pályaorientáció mit jelent a gyakorlatban
3. **Kérdése:** Az ön munkahelyén foglalkoznak-e tudatos formában a pályaorientációval?
4. **Kérdés:** Ön szerint, kell-e az óvodában foglalkozni tudatosan a szakmák megismerésével, a pályaismeret fejlesztésével?
5. **Kérdés:** Ön szerint, az irányított vagy a szabad tevékenységek során rejtett formában megjelenik-e a pályaorientáció?
6. **Kérdés:** Az ön véleménye szerint az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában vagy egyéb óvodai dokumentumban szerepel-e a pályaorientáció?
7. **Kérdés:** Az ön véleménye szerint, kell-e hivatalos formában (akár egy külön dokumentumban) megjelennie kötelező módon a pályaorientációnak?

8. **Kérdés:** Az ön csoportnaplójában szerepel-e pályaorientációs tartalom?
9. **Kérdés:** Az ön csoportszobájában van-e olyan játék/játékok, amelyeket a véleménye szerint pályaorientációra alkalmasak? Kérem, soroljon fel pár játékot!
10. **Kérdés:** Ön fontosnak tarja-e, hogy a nagycsoportos gyermekek bővebb információt kapjanak a munka világáról, amely felnőtt korukban megkönnyítené a szakma választást?

2. számú melléklet: Kodály Zoltán Óvoda egy csoportszobájának néhány játékeszköze képpel illusztrálva

10

3. kép: Fodrászat + kellékek

¹⁰ Saját készítésű kép a Kodály Zoltán Óvodából

11

4. kép: űrhajós jelmez

¹¹ Saját készítésű kép a Kodály Zoltán Óvodából

12

5. kép: orvos jelmez + kellékek

¹² Saját készítésű kép a Kodály Zoltán Óvodából

13

6. kép: rendőr jelmez

¹³ Saját készítésű kép a Kodály Zoltán Óvodából

14

7. kép: szakács jelmez

¹⁴ Saját készítésű kép a Kodály Zoltán Óvodából

8. kép: tűzoltó jelmez

¹⁵ Saját készítésű kép a Kodály Zoltán Óvodából

3. számú melléklet:

1. táblázat: életkor/fő	26
2. táblázat: lakhely típus/fő	27
3. táblázat: óvodapedagógusként töltött évek száma/fő	27
4. táblázat: Park Óvoda egy csoportszobájának a játékeszközei	34
5. táblázat: Klapka Tagóvoda egy csoportszobájának a játékeszközei	36
6. táblázat: Kodály Zoltán Óvoda egy csoportszobájának a játékeszközei	38
7. táblázat: Mátrafüredi Tagóvoda egy csoportszobájának a játékeszközei	40
8. táblázat: Parádi Bendegúz Óvoda egy csoportszobájának a játékeszközei	42
9. táblázat: Az 5 óvodában megegyező játékok	43

4. számú melléklet:

1. kép: Játszva ismerjük meg a szakmákat	44
2. kép: Szakmák	44
3. kép: Fodrászat + kellékek	58
4. kép: úrhajós jelmez	59
5. kép: orvos jelmez + kellékek	60
6. kép: rendőr jelmez	61
7. kép: szakács jelmez	62
8. kép: tűzoltó jelmez	63

Függelék

KONZULTÁCIÓS NYILATKOZAT

A TÓTH TIFANI (név) (hallgató Neptun azonosítója: DNAU02)
konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a
záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfólió¹ áttekintettem, a hallgatót az
irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól
tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő védeésre
javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*3}

Kelt: Budapest 2023 év 04 hó 27 nap

Vipteurdt Aneta
Belső konzulens

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő aláhúzendó.

³ A megfelelő aláhúzendó.

NYILATKOZAT

a diplomadolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Tóth Tifáni
A Hallgató Neptun kódja: DN1U0Z
A dolgozat címe: Pályaorientáció az óvodában
A megjelenés éve: 2023
A konzulens tanszék neve: VFGI Humántudományi és Szakképzési Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott diplomadolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, s az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

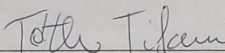
Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a Záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitóri rendszerébe.

Kelt: Budapest, 2023. év 04. hó 27. nap

Hallgató aláírása

A DIPLOMADOLGOZAT TARTALMI KIVONATA

Pályaorientáció az óvodában

Tóth Tifani

Emberi erőforrás tanácsadó, mesterképzés, nappali tagozat

VFGI Humántudományi Szakképzési Tanszék

Dr. Visztenvelt Andrea, Adjunktus, Magyar-Agrár és Élettudományi Egyetem

Diplomadolgozatom témáját az alapszakos végzettségem és a jelenlegi tanulmányom határozta meg. Óvodapedagógusként végeztem, ezáltal egy alaptudással rendelkezem az óvodás gyermekről és az óvodáról, hiszen szakmai gyakorlatom során megfigyeltem az óvodapedagógusok munkáját, a gyermekeket és betekintést nyertem, illetve részt vettem az óvodai élet mindennapjaiban.

A meglévő tudásom és tapasztalataim birtokában kijelenthetem, hogy az óvodás korosztály, azon belül is a nagycsoportos gyermekek képesek befogadni a szakmák világához köthető témákat, így célravezető lenne már az óvodában a pályaaorientációval foglalkozni.

A saját vizsgálatom kapcsán három kutatást végeztem és mindegyikhez egy-egy hipotézist állítottam fel. Az általam megfogalmazott első hipotézisem szerint a megkérdezett óvodapedagógusok nap, mint nap foglalkoznak a pályaaorientációval az óvodában, de nem tudatos formában. A hipotézisem kutatásához óvodapedagógusokkal készítettem strukturált interjút, mely általam előre összeírt kérdésekből állt. Az interjúválaszokból levonható az a következtetés, hogy megjelenik az óvodában a pályaaorientáció, de az intézményben nem erre helyezik a hangsúlyt.

A második hipotézisem kimondja, hogy a pályaismeretfejlesztés implicit módon megjelenik az óvodai csoportszobában, de nem pályaaorientációs célzattal. A hipotézis vizsgálati módszerének a leltárt választottam, ezért 5 óvoda egy-egy csoportszobájának a játékeszközeit figyeltem meg, illetve írtam össze. A feljegyzett adatokból készítettem egy táblázatot, melyben összegyűjtöttem mindegyik csoportszobában megtalálható játékokat, így kiderült, hogy számos olyan játékeszköz van, mely pályaaorientációra alkalmas lehet.

A harmadik hipotézisem megválaszolásához az általam kiválasztott óvodák Helyi Pedagógiai programjukat elemeztem, mely szerint az óvodák Helyi Pedagógiai Programjukban nem jelenik meg semmilyen formában sem a pályaaorientáció témaköre. A dokumentumokban kulcsszavakat kerestem a pályaaorientáció témakörében, melyeket egyáltalán nem vagy kismértékben találtam meg bennük.

Véleményem szerint érdemes lenne a nagycsoportos gyermekekkel közelebbről megismertetni a szakmákat, hiszen későbbiekben erre a tudásra az iskola építhet.